

# Новы Час



БЮДЖЭТ ПРЫМАЮЦЬ АУРАЛАМ

Стар. 4

## НЕБА Ў СМУЗЕ

Нават тыя, хто лічыў, што прыватнік краіну не накорміць, былі змушаны ствараць умовы для існавання падсобных гаспадарак



Стар. 5

## ПАДАРУНАК АД ТЭРАРЫСТАЙ

На 50-ю гадавіну свайго дня нараджэння ЕТА — організацыя прыхільнікаў незалежнасці Краіны Баску — зрабіла іспанцам сюрпрыз



Стар. 12

## МЕРА АДКАЗНАСЦІ



Стар. 14

ISSN 2218-2144



ЧЫТАЙЦЕ  
Ў НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

## ЭЛЕКТРЫЧНЫЯ ГІСТОРЫІ ІСТЭРЫЧНЫХ ІДЭЙ

Нарыс Андрэя Расінскага

гэты галаўны болі наўфрад ці патрэбен. Падсумоўваючы факты, можна вельмі сур'ёзна паставіцца да версіі, выказанай Святланай Калінкінай, што ў стасунках Аляксандра Лукашэнкі са сваімі спецслужбамі нешта не тое... Гэта непрафесійнаlem і ці нешта іншае? Ці канцэртале іх празідэнт? Ці яны видучыя сваю ўласную, аўтаномную, не да канца зразумелую гульню? Вельмі сумнен'я.

Гэты сумнен'я ішчэ 5 верасня ў сваім блогу асэнсоўвала вядомая журналістка Святлана Калінкіна ў артыкуле «Пятля». Журналістка не выключае, што Алег Бябенін мог стаць ахвярай барацьбы розных цэнтраў упльыву ў сілавых структурах, калі «новыя фігуры, якія занялі ключавыя пасады ў сілавых ведомствах і якім было даверана кантроліраваць практична ўсё, згубілі галовы ад усёдзазволенасці». Яшчэ не паспелі пахаваць Алега, як невядомыя кінулі ў паштовую скрынку Святланы паштоўку з пагрозай фізічнае расправы, калі яна напіша «яшча адзін такі артыкул». Здарэнне з Бябенінам і пагрозы Калінкінай, як і ўзмнешненне ціску на шматлікіх незалежных журналісткаў і недзяржакунскіх выданнях, вымушаюць рабіць высновы па спробах запалохаць журналістыцкую супольнасць напрэдадні найважнейшай электрапаральнай кампаніі пішцігодki.

Эксперт Аналітычнага цэнтра «Стрэгія» Валеры Карбалевіч адзначае, што пытанні гісторыі з Алегам Бябенінам застаецца вельмі шмат. «Напрэдадні выbaraў, калі ўлады не могуць адмыцца ад аўбінавачанняў у прынадлежнасці да знікненняў апазіцыйных палітыкаў, ва ўмовах вострай інформацыйнай вайны з Расіяй палітычнаму кіраўніцтву

з нагоды гібелі журналіста ў гэты ж дзень зрабілі ўдывы зніклых Анатоля Красоўскага Ірына і Дзмітрый Завадскага Святланы, якія таксама не вераць у самагубства Алега Бябеніна.

Зараз працівнацца судова-медычная экспертыза, вынікі якой абцясцяюць дасвесці да ведама грамадскасці не пазней як праз месяц.



## З НАГОДЫ

# СПРОБА ЗАПАЛОХАЦЬ

Генадзь КЕСНЕР

Незразумелая смерць заснавальніка і кіраўніка вядомага ў Беларусі і ў свеце інтэрнэт-сайта «Хартыя-97» Алега Бябеніна, а таксама пісьмовая пагроза на адрес намесніка галоўнага рэдактара незалежнай газеты «Народная воля» Святланы Калінкінай прымушаюць зрабіць выснову, што пўзныя сілы спрабуюць запалохаць незалежных беларускіх журналістай напрэдадні презідэнцкіх выбараў.

Гібель Бябеніна ўжо выклікала шырокі розглас на ўсім свеце, кіраўнікі замежных дыпламатычных ведамстваў і міжнародных арганізацій патрабуюць ад афіцыйнага Мінска правесці праўрыстае і аўктыўнае раследаванне абставін і прычын смерці журналіста.

Алега Бябеніна хавалі ў панядзелак на Усходніх могілках Мінску. Развітацца з ам прыўшлі сотні людзей — шматлікія журналісты айчынных і замежных СМИ, палітыкі і грамадскія дзеячы, вядомыя ў краіне людзі сірод якіх былі эксп-старшыня Вярховнага Савета Беларусі 12-га склікання Станіслав Шушкевіч, кіраўнік Руху «За свабоду» Аляксандр

Мілінкевіч, лідэр грамадзянскай кампаніі «Гавары праўду!» Уладзімір Някляеў. Мора цветатаў і вянкоў. І неразуменне таго, што ж насамроч здрылася ў загародным доме Алега ўёўцы Пірхурава Дзяржынскага раёна.

Туды Алег скіраваўся яшчэ 2 верасня на ўласным аўтамабілі. Вечарам таго ж дня журналіст планаваў з сібірамі пайсці на прэм'еру кінэзіятура «Кастрычнік», пра

што сведчылі апошнія смесцаведамленні з Алегавага телефона. Потым сувязь з ім спынілася, ён перастаў адказваць на тэлефонаванні.

Зверася занепакоена жонка Бябеніна папрасіла сваю сістру, каб тая з'ехдзіла ў вёску і паглядзела, што да чаго. Што ўбачылі людзі ў Пірхураве, добра відома...

Алега Бябеніна знайшлі ў пятлі, прымаванай да лесвіцы, што вядзе на другі

паверх дома. Па словам прадстаўнікоў праваахоўных органаў, на шыі журналіста было толькі странуліцкай барацна, ніякіх іншых пашкоджанняў на целе быццам бы не было. Як і не было сладоў барацьбы ў самой хаце. Толькі дзве пустыя пляшки ад «Беларускага бальзаму».

Вось туту блізкіх і сябру загінулага начальніка ўзнікаць пытанні. Па словах патэнцыйнага кандыдата ў прэдзэнты Андрэя Саннікава, які быў адным з першых, хто з'явіўся на месцы трагедыі, Бябенін чалавек, які не здзіўляўся на нагах, на аной руці ў яго была заўважана сцёратая драпіна. Калега Саннікава Зміцер Бандаронка дадаў,

што адна нага Алега была моцна вывернутая, што

магло б месьц месца, калі б той скочыў з вышыні. Але,

па словам Саннікава, які

загадаў, што адсутнічыла матыўна для самагубства.

У Бябеніна, па словам рэдактара сайту «Хартыя-97» Наталі Радзінай, на бліжэйшыя дні быў запланаваны шэраг сустрэч, Алег быў поўны планаў, толькі ты-

# ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

## ► ЗАКЛІК

### АСАМБЛЕЯ ЗА АБ'ЯДНАННЕ

**Асамблея дэмакратычных няйурадавых арганізацый Беларусі, у складзе якой калі 280 грамадскіх аб'яднанняў, прыняла заяву адносна сітуацыі раз'яднанасці ў дэмакратычных палітычных колах напрэдадні выбарчай прэзідэнцкай кампаніі.**

Старшыня Рабочай групы Асамблеі НДА Сяргей Мацкевіч паведаміў: «Заява адрасаваная шырокай аўдыторыі: патэнцыйнымі кандыдатамі на прэзідэнт, лідэрамі палітычных партый і рухаў. Але, у першую чаргу, тым актывістамі грамадзкаса і палітычнага сектараў, якія зацікаўлены ў дэмакратычных пераменах у Беларусі». Документ ухваліў сібі Рабочай групы Асамблеі НДА, у складзе якой уваходзіць прадстаўнікі найблізкіх ульявовых грамадскіх аб'яднанняў Беларусі.

«Мы, прадстаўнікі грамадзянскай супольнасці Беларусі, глыбока занепакоеныя сітуацыяй у дэмакратычных палітычных колах краіны напрэдадні выбарчай прэзідэнцкай кампаніі. Раз'яднанасць дэмакратычных прэтэндэнтаў на пасаду прэзідента краіны, няздольнасць вызначыць адзінага кандыдата, адсутнасць у іх супольных стратэгічных мэтах і распрацаўванія плану дзеянняў ставяць пад сумнёў сур'ёзнасць іх намераў», — гаворыцца ў заяве.

Сябры Рабочай групы ад імя дэмакратычнай грамадзянскай супольнасці пабяцілі прыніць «чынны ўздел у інфірмаванні, актывізісці, арганізаціі беларускага грамадства напрэдадні выбараў дзеючыя дасягненні правоў і свабоды дэмакратычнага ладу».

Таксама ў заяве адзначаецца ўстрывожанасць адсутнасцю ў дэмакратычным лагерze ўзгодненага стаўлення да рэжыму і будучыні Беларусі. У сувязі з пастаўлімі напрэдадні выбараў праблемамі сябры Рабочай групы Асамблеі НДА заклікаюць палітычных дэмакратычных лідэраў да стратэгічнага і практычнага аб'яднання.

«Дадзеная заява — гэта, можна сказаць, пазіцыя пэўнай часткі грамадзянскага сектараў Беларусі, інтарэсы якой рэпрэзентант Асамблеі НДА. Спадзялемся, палітычныя лідэры з ліку патэнцыйных кандыдатаў ўсё ж такі ўліцаў меркаванне неабыякавых беларусаў, задзейнічаных у працы аб'яднанняў трачыя сектару. Грамадзянская супольнасць Беларусі не можа заставацца ў баку ад вызначальных палітычных падзеяў, таму мы вырашылі данесці наш погляд на наўгуную перадвыбарчую сітуацыю», — разомаваў старшыня Рабочай групы Асамблеі НДА і спікер Форуму грамадзянскай супольнасці усходніяга партнёрства Сяргей Мацкевіч.

**Паводле прэс-рэліза  
Асамблеі НДА**

## ► ДАТА

### ДЗЕНЬ САЛІДАРНАСЦІ ЖУРНАЛІСТАЎ

**8 верасня ўесьце цывілізаваны свет адзначае Міжнародны дзень салідарнасці журналістаў. З гэтай нагоды Беларуская асацыяцыя журналістаў прыняла адмысловую заяву.**

«Гэту дату заснавала ў 1958 годзе Міжнародная арганізацыя журналістаў у памяць пра свайго чылічнага калегу Юліуша Фучыкі, закатаванага гітлерашчамі 8 верасня 1943 года. Яго неўміручыя слова: «перасцярогі — «Людзі, будьце пільны!» — сέняння гучася для нас, беларускіх журналістаў, асабліва

актуальная. Бо пагрозы, з якімі мы сутыкаемся, апошнім часам робіцца ўсё больш разльными і жорсткімі», — гаворыцца ў заяве.

«Днімі мы страцілі Алега Бябеніна. Эта смерць, як і смерці нашых калег Дзмітрыя Завадскага, Веранікі Чаркасавай, Васіля Гроднікава, пакідае большы пытаній, чым адказаў. А тых, хто пачынае шукаць гэтых адказаў, самі рэзыкуюць сябе ўжо. Гэтак, пасля апублікавання артыкулу «Пятля» з версіямі наконт прычын гібелі Алега Бябеніна нашай калезе Святлане Калінкінай адразу ж стапі пагражчаць расправай.

Мэта гэтых брутальных і беспакараных дзеянняў — задушыць

любое іншадумства. Спалохацца і замаўчыць — значыць пагадзіцца з ролі паслухіміх статыстысту, у якой хацелі б бачыць журналістаў цемральшы і злачынцы. Але маўчанне не гарантіе блеспеку», — падкрэслівае БАЖ.

«Быць пільнымі — значыць бачыць, што адбываецца, і не маўчыць. Быць салідарнымі — значыць быць неабыякавымі адзін да аднаго і гатовымі прыйсці на дапамогу. Толькі так мы здолеем адстаяць сваё права на професію і на юшці. Будзем пільнымі. Будзем салідарнымі. Будзем разам!» — заклікаюць аўтары заявы.

**Паводле інформацыі БАЖ**

## ► ПРАЕКТ

### ПЕРШЫ СЕЗОН

**Сяргей ІВАННІКАЎ**

**У Барысаве завяршылі здымкі першага сезона (12 серый) тэлевізійнага шматсерыйнага фільма «Школа», створанага на базе мясцовай тэлекампаніі «Скіф» У рамках «Міжнароднага сацыяльна-культурнага праекта па развіцію рэгіянальнага тэлебачанія «Школа».**

Праца над кінастужкай пачалася яшчэ летам 2008 года. У красавіку 2009 года тэлекампанія

«Скіф» ажыццяўляла здымкі чацьрох серый, а з 15 сакавіка па 31 ліпеня гэтага года яшчэ вясмы.

Падзеі фільма адбываюцца дзесяць на постсовецкай прасторы ў невільскім гарадку Запольска. У цэнтры ўвагі — школа, галоўныя героі — старшакласнікі. Гісторыя пра каканне, сяброўства, патрыятызм, асэнсванне сябе і свайго месца ў гэтым складаным свеце.

Амаль усе ролі выконваюць акцёры барысаўскіх аматарскіх тэатраў «Грымф», «Відары» і «Людзі добрыя». Ролю начальніка міліцыі Запольска — заслужаны артыст Беларусі Сяргей Журавель, супрацоўнік специальных — акцёр Сяргей Шароў. Фільм здымалі прафесійныя аператары: Вячаслав

Макар'еў (Расія), Андрыс Прыведзіціс (Латвія), Андрэй Вакрасенскі і Аляксандар Мароз (Беларусь). Рэжысёры серыяла — Сяргей Сергіенка і Кацярына Янушэўская. Сцэнарысты — Ганна Авота, Сяргей Сергіенка і Кацярына Янушэўская, мастак-пастаноўчык — Гітар Куніцкі. Навучанне па грэму і візажу праводзілі мастакі па грэму кінастудыі «Беларусфільм» пад кіраўніцтвам Людмілы Сяргонай. Прадзюсёры фільма — Сяргей Кузёненкі і Наталля Голова. Як і ў любым кіно, у гэтым серыяле ёсьць музыка. Яе аўтары — беларускія, латвійскія, ізраільскія і англійскія кампозітары.

Презентацыя першага сезона тэлевізійнага шматсерыйнага фільма «Школа» плануецца восеньню на беларускіх рэгіянальных тэлеканалах, а таксама на лакальным тэлебачанні ў Расіі, Федэральнай і Украіне.

## ► ПЕРАПІС

### НЕ КАТАСТРОФА, АЛЕ ПАГРОЗА

**Алена ВАРАЖБЕЙ**

**Беларускую мову лічаць роднай 53 працэнты жыхароў краіны. Такую лічбу агучыў Нацыянальны статыстычны камітэт, які падвой вінікі перапісу насельніцтва ў кастрычніку 2009 года.**

«Асноўнаймовай, якую вікарыйствуюць для зносінай, з яўлініцай рускай мовы, — паведаміла на прэс-канферэнцыі 8 верасня нааменскі старшыня Нацыянальнага статыстычнага камітэта Аленка Кухарэвіч. — На ёй звычайна размалюйте дома 6 мільёнаў 673 тысячы чалавек (70 працэнтаў насельніцтва краіны). Беларускую мову вікарыйствуюць для зносінай 2 мільёнаў 227 тысяч чалавек (ці 23 працэнта насельніцтва краіны)».

Нагадаем, што падчас перапісу 1999 года беларускую мову назвалі роднай 73,7 працэнта беларусаў.

Кіраўнік Таварыства беларускай мовы Алег Трушай лічыў, што галоўную адмоўную ролю адгарыгілі дзеячы прычыны. «Не треба забываць, што ў нас домаграфічная трагедыя, — адзначыў ён. — За 10 гадоў паглядзіце, на сколькі менш людзей стала.

I ў першую чаргу вымерлі тыя дзяды, якія гаварылі па-беларуску. А самае галоўнае — 10 год татальнай русіфікацыі».

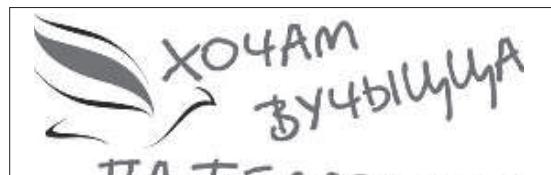
Да таго ж, нагадваюць крытыкі, якія напісалі на «некаэрктасці» фармулёўкі пытання пра родную мову. Во ў перапісных лістах у дужках ішла распыфроўка гэтага пытання — «мова, засвоеная першай у раннім дзяцінстве». То бок, калі зараз чалавек размаўляе выключна па-беларуску, а ў дзяцінстве не размаўляў, ён не можа назваць беларускую мову роднай.

«Я думаю, што гэта таксама было не на нашу карысць, — лічыць Алег Трушай. — Я і тое, што перапісчыкі засцялі на «некаэрктасць» чалавека, за якога ставілі свае подпісы падчас вылучэння яго кандыдатам у рэйніны саветаў.

Чыноўнікаў, татальну русіфікацыю сродкамі масавай інфармацыі, асабліва тэлевізіі, то вынік адносна нікепскія».

Прадстаўнікі Нацыянальнага статыстычнага камітэта таксама адзначылі, што па дадзеных перапісу-2009 на тэрыторыі Беларусі працавала калі 140 нацыянальнасцяў і народнасцяў. Амаль 84 працэнта жыхароў краіны аднеслі сябе да карэнай нацыянальнасці — беларусаў, 8 — да дароскіх, 3 працэнта — да палайкаў, калі дзве працэнты — да ўкраінцаў і 0,1 працэнта — да ўгораў. Гэта пяць найбольш шматлікіх нацыянальных груп.

Колькасць насельніцтва ў Беларусі падчас правядзення перапісной кампаніі складаў 9 мільёнаў 504 тысяча чалавек. 0,3 працэнта беларусаў (28 тысяч чалавек) катэгорычна адмовіліся прыціпі перапіс насельніцтва.



## ► СУД

### СПРАВУ ПЕРАГЛЕДЗЯЦЬ

**ЯЭЗП ПАЛУБЯТКА**

**Суддзя абласнога суда Эдуард Другі адміністраванні Астравецкага раёна суда адносна актыўіста АГП Івана Крука і накіраваў справу на перагляд.**

Згодна з рашэннем Астравецкага раёнаўнага суда, актыўісту Івану Круку быў прызначаны штраф 1 мільён 50 тысяч рублёў нібыта за паклён на намесніка старшыні райвыканкаму Міхaila Зімінскага.

Падчас выбарчай кампаніі Іван Крук напісаў скарыту ў прокуратуру і абласніку выбарчай камісіі, у якіх сведчыў, што намеснік старшыні райвыканкаму Зімінскі, які быў намеснікам старшыні раёнаўнага выбарчай камісіі, сфарыкаваў падпісныя лісты з тым, каб не зарэгістраваць Крука кандыдатам у дэпутаты.

У прыватнасці Крук даводзіў, што Міхail Зімінскі наведаўся дадому да аднаго з выбараў, якога прымусіў падпісаць праблемаў на працы падпісцаў дакумент, у якім гаварылася, што той не ставіў свайго подпісу

## ▼ ТЫДНЁВЫ АГЛЯД

# ВОСЕНЬСКІЯ РАСЧАРАВАННІ



Foto: B. Mihalich

Сяргей САЛАЎЕУ

**Здаецца, толькі пайшоў другі тыдзень восені, але гэта восень ужо не спраўджвае надзеі беларусаў. З рэзкай зменай надвор'я шмат наших суйчынікаў начало злёгку хварэць, «саплівец» і скардзіца на здароўе. І нікіх падзеяў, якія б прымусілі іх больш актыўна працаўца (а, як вядома, больш актыўны і працаўты чалавек менш хварэе), пакуль што не наўзіраецца.**

У першую чаргу расчараўала пачарговая сесія Палаты прадстаўнікоў. Шмат хто не верыў у тое, што яна сур'ёзна склікана для амбэркаўчанія бюджetu. Чакалася, што 7 верасня будзе дадзены старт прэзідэнцкім выбарам, і народныя выбраннікі наставуць, урэшце, дату выбараў. Шмат хто на гэта спадзяўся, паколькі на пасяджэнні Цэнтрыўбаркаму Лідзія Ярошына.

Аднак гэтага не адбылося. Грамадства па-ранейшаму знаходзіцца ў стане «поймай баявой гатоўнасці», але адмашка «на стар» усё затрымліваецца і затрымліваецца. Найбольш моцныя трэніруючыя нерви, якія, прыкладам Някляеў, які не кажа ні «так», ні «не» з нагоды фармату ўзделу кампаніі «Гавары прадаў!» у прэзідэнцкія гонцы. У найменш моцных нервіях здаюцца, якія ў Аляксандра Мілінкевіча, які адным з першых звязаў пра свайго намер стаць прэзідэнтам Беларусі, але зараз вагаеца і выстаўляе «палаты» ўмовы зменай выбарчага заканадаўства.

Дарэчы, амбэркаўчанія прапаноў Мілінкевічу па зменах выбарчага кодекса, якія дадалі кожнаму кандыдату ў прэзідэнты права вылучаць сваі прадстаўнікоў у выбарчыя камісіі ўзроўні, на пасяджэнні дэпутатаў таксама не амбіркоўвалася. І калі, у сувязі з непрынайцем ягоных пропаноў, Мілінкевіч амовіца да узделу ў выбараў (магчымасць гэтага ўжо амбіркоўваецца ў прэсе), думаю, «палатка» з гэтага смуткаваца не будзе. Можа, наадварот, пацісне руку і скажа «бывай, Саша!» (выбачайце за каламбур).

Але расчараўаныя не толькі тყяя, што гатовыя па першаму свістку стартаваць на змаганне за галасы выбаршчыкаў. Расчараўанне атрымалі людзі, якія, па ідэі, павінны забяспечыць бюджет не толькі выбарчай кампаніі, але і Беларусі ўвогуле.

Міжнародныя рэзервовыя актыўы (золатаўлютныя рэзервы) Беларусі, разлічаныя на стандартах МВФ, скараціліся ў студзені—жніўні на 83,1 мільёна долараў, ці на 1,5% і на 1 верасня склалі 5 мільярдаў 569,4 мільёна долараў ЗША. Як паведамілі ў Нацыянальным банку, за жыццё золатаўлютныя рэзервы, разлічаныя па методыцы МВФ, выраслі на 237,4 мільёна долараў (4,5%).

Пры гэтым варта ўлічаць, што ў жніўні ў Беларусь наступіў 1 мільярд долараў ЗША ад размяшчэння двубоюна выпуску ўрабондана, які быў наікраваны на папяшненне золатаўлютных рэзерваў. Калі б не гэтыя аблігациі, рэзервы ўпалаў бы на рэкордную суму — 762 мільёна за месяц.

І гэта яшча не ўсё. Еўрабонды еўрабондамі, але іх трэба будзе выкупіць. То бок, аддаваць грозды па цэнтрыях 90-х». Менавіта — з дэфіцитам. Напачатку восені з прылаўкай крамаў раптоўна знік адзін з самых папулярных і, можна сказаць, «нацыянальных» прадуктаў Беларусі — грэцкія. З начатку верасня па гандлёвых прадпрыемствах Мінска, грецкіх крупа не было ні ў магазінах сеткі «Рублёнік», ні ў гіпермаркетах «Гіпа», «Біг», «Карона». Не парадавалі прысутнасцю крупы таксама і крамы, якія не ўваходзяць ні ў якія сеткі. Карапеў, грэцка зніка.

Паводле слоў спецыялістаў, дэфіцит грэцкіх круп у гандлёвай сетцы Беларусі звязаны з ажыяліткам попытам, падагрэтым навінамі з Расіі і Украіні. Там гэты прадукт падаражаў у два-тры разы. Як паведамілі прадстаўнікі кампаніі — аптовых пастаўшчыкоў кругу «Ракан — Крупяны дом» і «Святлара», яны заключылі контракты з вытворцамі круп у Беларусі і Расіі, і праз тыдзень—два яны пачнучуць паступаць у гандлёвую сетку. Але, як адзначылі спецыялісты, кошт на грэцкія крупы таксама зурсце ў нас. Можна чаакаць, што кіло грэцкі будзе каштаўшча калі вясмі тысяч беларускіх рублёў.

Можа, там і нас пазбавілі свята? Эканамічнага суда СНД прызначана на 7 кастрычніка. Суд выказаў пажаданне, каб за гэты час бакі прыйшли да міравога пагаднення.

Бок, суд нічога не вырашоў, сказаўши: «Пакуль паспрабуйце разабрацца самі». Але ўсе паліярэні спробы «разабрацца самім», як вядома, скончыліся правалам. І наўрад ці новыя перамовы чакае іншыя.

Не пашанцавала і нашым арганізацарам спартыўных мерапрыемстваў. Але на гэты раз свінню ім падклалі

французы. На пазнейшы тэрмін перанесена запланаваная на 8 верасня падпісанне контракта паміж Еўрапейскім саюзам гімнастыкі (UEG) і Беларускай асацыяцыяй гімнастыкі аб правядзенні ў 2011 годзе ў Мінску ёмліяніту Еўропы па мастацкай гімнастыцы.

У суязні з забастоўкай французы транспартнікі, якія пратэстуюць супраць пенсійнай реформы, на цырюміоні з Парыжам не змог прыбыць прэзідэнт UEG, які суйчынік Жорж Гельзек. Новая дата мераўпрыемства, якое прадугледжваў таксама прэс-канферэнцыю кіраўніцтва UEG, БАГ і Мінспорту, будзе аўгусту пазней. Пўні, тады, калі ў Францыі скончыцца агульнанацыянальныя стрыкі.

А яшча на тыдзіні мы сутыкнуліся з тым, чаго не адчуваім з так званых «піхіх 90-х». Менавіта — з дэфіцитам. Напачатку восені з прылаўкай крамаў раптоўна знік адзін з самых папулярных і, можна сказаць, «нацыянальных» прадуктаў Беларусі — грэцкія. З начатку верасня па гандлёвых прадпрыемствах Мінска, грецкіх крупа не было ні ў магазінах сеткі «Рублёнік», ні ў гіпермаркетах «Гіпа», «Біг», «Карона». Не парадавалі прысутнасцю крупы таксама і крамы, якія не ўваходзяць ні ў якія сеткі. Карапеў, грэцка зніка.

Паводле слоў спецыялістаў, дэфіцит грэцкіх круп у гандлёвай сетцы Беларусі звязаны з ажыяліткам попытам, падагрэтым навінамі з Расіі і Украіні. Там гэты прадукт падаражаў у два-тры разы. Як паведамілі прадстаўнікі кампаніі — аптовых пастаўшчыкоў кругу «Ракан — Крупяны дом» і «Святлара», яны заключылі контракты з вытворцамі круп у Беларусі і Расіі, і праз тыдзень—два яны пачнучуць паступаць у гандлёвую сетку. Але, як адзначылі спецыялісты, кошт на грэцкія крупы таксама зурсце ў нас. Можна чаакаць, што кіло грэцкі будзе каштаўшча калі вясмі тысяч беларускіх рублёў.

Можа, там і нас пазбавілі свята? Эканамічнага суда СНД прызначана на 7 кастрычніка. Суд выказаў пажаданне, каб за гэты час бакі прыйшли да міравога пагаднення.

Бок, суд нічога не вырашоў, сказаўши: «Пакуль паспрабуйце разабрацца самі». Але ўсе паліярэні спробы «разабрацца самім», як вядома, скончыліся правалом. І наўрад ці новыя перамовы чакае іншыя.

Не пашанцавала і нашым арганізацарам спартыўных мерапрыемстваў. Але на гэты раз свінню ім падклалі

## ▼ ФІГУРЫ ТЫДНЯ



## НАДЗЕЯ АСТАПЧУК

Штурхальніца ядра Надзея Астапчук заваявала срэбра на Кубку кантынентаў, які праходзіў у харвацкім Спліце. Лідэр сусветнага сезона, чэмпіёнка Еўропы—2010, златая медалістка зімовага чэмпіянату свету—2010 і пераможца Дыямантавай лігі Надзея Астапчук, якая прадстаўляла Еўропу, не здолела

абыці сваю галоўнай канкурэнткай Валеры Адамс-Вілі з Новай Зеландыі.

У лепшай спрабе беларуска адправіла снарад на 20,18 метра. Новазеландка ж нават у горшым сваім падыходзе штурхнула ядро далей (20,56 метра). А у лепшай спрабе снарад палиеу на адзнаку 20,86 метра. Але да лепшага выніку сезону, паказанага Надзея Астапчук 26 чэрвеня ў Гродна (20,95 метра), Валеры Адамс-Вілі не дайцінула. Бронзавым прызёрам Кубка кантынента стала кітайская Ліцзю Гон — 20,13 метра.

Такім чынам, Валеры Адамс-Вілі і Ліцзю Гон дадалі ў скарбонку зборнай Азіі/Акіяніі 14 балаў. Надзея Астапчук запісала на раҳунку Еўропы 21 балаў. У выніку зборная Еўропы, якай складаецца з 92 спартыўцамі з 23 краін, стала ўладальніцай Кубка кантынентаў. У камандным заліку па выніку 40 відаду єўрапейскай атлеты набралі 429 балаў. На раҳунку Амерыкі — 419,5 бала, Афрыкі — 292, Азіі/Акіяніі — 286,5.

Кубак кантынентаў, у якім змагаюцца зборныя Еўропы, Амерыкі, Афрыкі і Азіі/Акіяніі, правадзіцца ўпершынай. Ён прышоў на змену Кубку свету.

## КАЦЯРЫНА НІКАНДРАВА

Культурнае жыццё сталіцы ўскакаўшынку 2-га конкурса жаночай прыгажосці «Міс грудзі Беларусі». Паглядзець на харство канкурсантаў у клуб «Тытан» прыйшоў не адзін дэсцятаак мужчын. Для конкурсу з 87 прэтэндэнткамі былі абраныя 10 удзельніц — рознай фактурнасці, аўтама — рознай афарынасці.



Срод абдорачных конкурсавых былі дэфіле ў бікіні, эратычны танец, аблівіанісці сябе відкасці. Па выніках галасавання журнalu, тутулу «Міс грудзі Беларусі» заваявала бландынка з 5-м памерам грудзей Кацярына Нікандрava, другое месца дасталася брунетцы Алена Церах, а «бронзу» атрымала і занягпадзея бландынка Ірина Рослік.

Відавочна, публіка начнога клубу не была цалкам задаволеная відовішчам, бо не фіналісткі наважыліся агапіці. Хаця развязанасці і безгустоўнасці хапала з лішкам. Да слова, леташні першы конкурс «Міс грудзі Беларусі» выкликáў няма спрэчак — удзельніці і арганізаторы аўбінавацівалі ў нізкай культуры і занягпадзея маральнасці. Але ж попыт нараджае прапановы.

## УЛАДЗІМІР НЯКЛЯЕЎ

Паэт і лідэр кампаніі «Гавары прадаў!» Уладзімір Някляеў нарадзіўшча публічна заяўві, што мае намер прыняць удзел у бліжэйшых прэтэндэнціях выбарах. «Фармальная на сённяшні дзень я не з'яўляюся прэтэндэнтам на прэзідэнты. Але реальна гэта здравыца, якіх будзе абвешчаныя прэтэндэнція выбары», — сказаў у эфірі перадачы «Разварот» на радыё «Эхо Москвы» Някляеў.

Ціпер у стане апазыцыі актыўна працаўца амбіркоўваюча варыянты таго, хто з патэнцыйных прэтэндэнтаў на ўдзел у выбарчай гонцы здыме сваю кандыдатуру на карысць Някляеў. Ды пагодзіцца працаўца, на яго перамогу. «Я якраз з'яўляюся тым чалавекам, які спрабуе згадаць на гандлёвай сетцы — грэцкія. З начатку верасня па гандлёвых прадпрыемствах Мінска, грецкіх крупа не было ні ў магазінах сеткі «Рублёнік», ні ў гіпермаркетах «Гіпа», «Біг», «Карона». Не парадавалі прысутнасцю крупы таксама і крамы, якія не ўваходзяць ні ў якія сеткі. Карапеў, грэцка зніка.

Намеры Някляеў балатавацца на пасаду прэзідэнта выдавала не толькі яго актыўная грамадская дзеяйнасць, пaeздкі па рэгіёнах, але і адпаведная зношня з рабкамі. Так, на беларуска-расійскай міжы ўжо стаць білборды з выявай Някляеў і надпісам: «Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь. Артыкул 87. Прэзідэнт на любы час можа падаць на афіцыйную пасаду». Хто і як будзе кіраваць краінай у пераходны перыяд? Тут жа падаецца адказ: «Уладзімір Някляеў».



## ПАЛАТЫКА

► ПАЛАТА

# БЮДЖЭТ ПРЫМАЮЦЬ АЎРАЛАМ

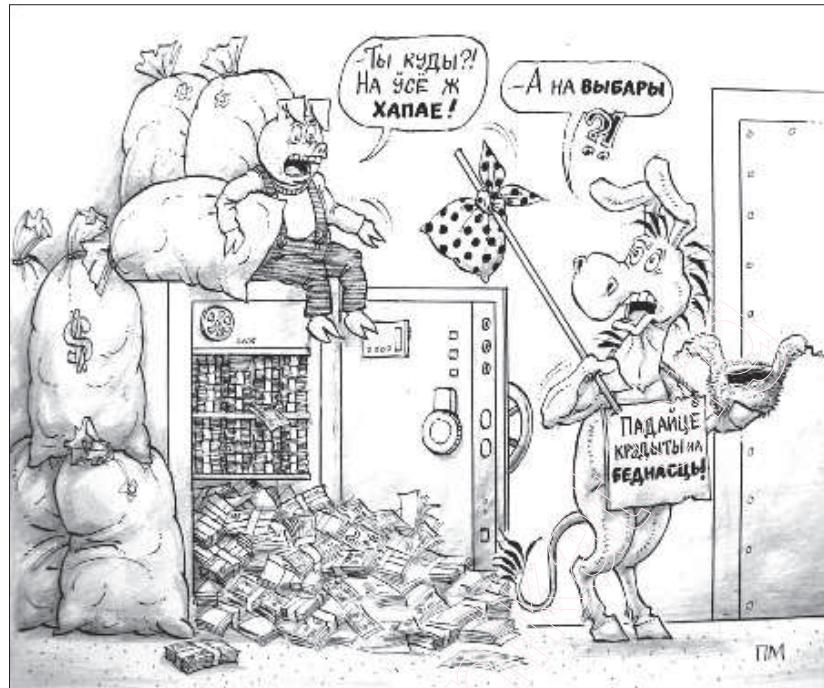
Вольга ХВОІН

**Палата прадстаўнікоў на пазачарговай сесіі прыняла ў першым чытанні законапраект «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2011 год», паводле якога бюджет наступнага года будзе дэфіцытным на шэсць трэйльёнаў рублёў.**

### Цёмны газ

На пазачарговай сесіі Палаты прадстаўнікоў Беларусі не быў прызначаны дэзень наступных прэзідэнцкіх выбараў, хоць менавіта гэтага чакалі палітолагі. Працоўны час парламентары прысвяцілі бюджетным пыткам краіны. Депутаты зацвердзілі праект бюджету-2011 з прыбыткамі ў памеры 54,5 трлн. рублёў, выдаткамі — 60 трлн. рублёў. Дафінты запланаваны ў 6 трлн. рублёў, або 3% ад валавога ўнутранага прадукту.

Цікава, што, зацвердждаючы бюджет, парламентары дакладна не ведалі аднаго з важных фактараў упływu на эканоміку — коштага на газ у наступным годзе. Міністр фінансаў Беларусі Андрэй Харкаў не выключает «досьць высокага» росту кошту на газ, але канкрэтных лічбаў называць не можа. «Складана прагнавацца гэты паказчык. Мы заклалі ў праекце бюджету на 2011 год досьць высокі яго рост, але калі будзе неабходна, то зможем пераразмеркаваць асігнаванні тая ў тых або іншых затраты», — патлумачыў кіраўнік Міністру дзяржавным прадпрыемствам. Паводле



яго слоў, перамовы з Расіяй аб коштах на энергансубстывіты цяпер знаходзяцца на пачатковай стадыі, то бок інфармацыйнай. І ўдзельнікі перамоў нават не сфармувалі свае пазыцыі.

Ці тo з-за газавай невядомасці, ці з прычыны агульных эканамічных праблем, урад Беларусі падрыхтаваўся да прызначэння зневісніх пазыкай і ў наступным годзе. Плануецца, што зневісні пазыкі краіны ў 2011-м складуць

2,2 млрд. долараў. Гэтыя сродкі будуть накіраваныя на мадэрнізацыйныя эканамічныя і забеспечччычныя ініцыятывы золатавалютных развернаваў, мадэрнізаціі энергетычнай сістэмы краіны, адназначнай Андрэй Харкаў. Па яго словам, на стварэнні новых вытворчасцяў будзе выдаткована калія 913 млн. долараў. У прыватнасці, рэурсаў чакаюць праекты будаўніцтва завода сультнатнай беленай цэлюлозы на базе Светлагорскага цэлюлозна-кардоннага камбіната, будаўніцтва завода індустрыяльнай дамабудаванні, а таксама запуск лініі па вытворчасці кальцынаванай соды ў Мазырскім раёне ды іншыя праекты.

Міністр фінансаў Андрэй Харкаў паведаміў, што спадрэднія працэнтнныя стаўкі зневісніх пазыкі краіны складаюць 3,74% гадавых, сярэдні тэрмін пагашэння пазыкі — 6,3 гады. У агульны аভ'ем зневісніх пазыкай незвязаныя краінскія ресурсы складаюць 85,4%, а звязаныя — 14,6%. Большую частку пазыкай складаюць краінты Міжнароднага валютнага фонду (40,7%) і Расія (38,4%).

Нацыянальны банк Беларусі агульвае інфармацію, што валавы зневісні доўгі краіны за першы квартал быўчага года склал 22,2 млрд. долараў. Гэта сумма складае 44,7% ад валавога ўнутранага прадукту. «Стрэгія кіравання дзяржпазыкай на сярэднетьэрміновы перыяд заключаецца ў тым, каб забяспечыць патрэбы дзяржавы ў рэсурсах для ўстойлівага эканамічнага росту.

### ПАДРАБЯЗНАСЦІ

## АПАНТАННЫЯ РЭЙТИНГАМ

**Палата прадстаўнікоў разгледзела праект закона «Аб унісенні зменаў і дапаўненні ў Падатковы кодэкс». У Мінінфе гаворыць пра «радыкальнае спрашчэнне падатковай сістэмы».**

Законапраект прадугледжвае адмену мясцовага падатку на паслугі і мясцовага збору на развіццё тэрыторыяў, траф плацяжу ў складзе экалагічнага падатку, а таксама павеліченне інвестицыйных ільготаў, палашэнне падатковага адміністраўнага. Згодна з праектам, са складу падатковай сістэмы выключаюцца зборы пры ўзведзе на тэрыторыю Беларусі азонаразбуральных рочыў і збор за выдачу дазволаў на праезд аўтамабільных транспартных сродкаў Беларусі па тэрыторыі замежных дзяржаў, якія ўтоляюцца, адпаведна, у складзе экалагічнага падатку і ў складзе дзяржавай пошты.

Апроч падаткаў ёсьць у эканоміцы і іншыя слабыя месцы. Па ўмовах видзення міжнароднага гандлю Беларусь знаходзіцца на 129-м месцы, а па крэдытаванню — на 113-м.

лёў, і многія эканамісты лічаць яго адмыслову заніжаным, то бок атрымлівацца, што ўрад будзе працягваць утрымліваць эканоміку краіны на падушцы бяспекі датаций.

### Надзея на пошліны і падаткі

Асноўнымі крыніцамі падатковых даходаў кансалідаванага бюджету будзе: падатак на дабаўленую вартасць — 35,1%, падаткі ад зневісніканамічнай дзеянасці — 13,3%, падатак на доходы і прыбыль — 12,8%, падаходны падатак — 10,1%, акцызы — 9,8%. Плануецца, што вырастуць даходы бюджету ад узвядзеных мытных пошлінаў, бо пасля ўступлення Беларусі ў Мітны саюз узвядзені мытныя пошліны залежаць ад імпарту Беларусі, Расіі і Казахстана, заічваючы «валам», а пасля размяркоўваючы па бюджетах члену Мітнага саюза. Доля Беларусі складае 4,7%.

Яшчэ адзін з метадаў прыцягнення сродкаў у бюджет — выпуск еўрааблігацый, што ўрад дзяржавы плануе актыўна выкарыстоўваць. У наступным годзе мяркуеца выпусціць еўрааблігаціі на суму 1 млрд. долараў. Грошы будуть накіроўвацца на павелічэнне золатавалютных резерваў і выроўніванне сальда плацёжнага балансу. Як раней паведамляў Харкаў, плануецца, што Беларусь паспрабуе выйсці з еўрааблігаціямі на расійскі рынок.

Прадстаўляючы праект бюджету на 2011 год, міністр фінансаў таксама расказаў, якую структуру запланавалі ўнутраному дзяржаўнаму дойгу. Агульная яго сума будзе 4,6 трлн. рублёў, з іх унутраны дойг рэспубліканскага бюджету складзе 1,7 трлн. рублёў, а мясцовых бюджетаў — 2,9 трлн. Харкаў зазначыў, што праект закона забяспечвае бюджетную ўстойлівасць у 2011 годзе, «але, калі ён фарміраваўся, то выявілася тэндэнцыя, якая ў сярэднім земріўнай перспектыве можа паўплываць на бюджетнага негатыўна». Маюцца на ўвазе высокія тэмпы росту асобных выдаткаў у параджэнні з прыбыткамі. Часова гэта можна выправіць, калі павялічыць дафінты бюджету (што і было зроблена), «але сама наўнісць такой тэндэнцыі патрабуе актыўнай працы па структурных пераўтварэннях у бюджетных сектарах. Мы прапануем реалізаваць гэта за кошт пастаяннай эфектуласці дзяржарквыдаткаў і праграм, уночычы пры неабходнасці змены ў таіх праграмах. Бюджэтная сістэма не павінна знаходзіцца ў статычным становішчы», — зазначыў міністр фінансаў.

Мяркуеца, што на наступным тыдні парламент падтрыміць у другім чытанні закон аб бюджетзе на 2011 год і спадрэднія змены ў Падатковы і бюджетны кодэксы, а таксама ў законах аб бюджетзе фонду сацыяльных абароні.

## ГАСПАДАРКА



# НЕБА Ў СМУЗЕ

Канстанцін СКУРАТОВІЧ

**Днямі Белстат паведаміў аб зменах метада статыстычнага ўпіку сельскагаспадарчай прадукцыю, якую насељніцтва вырабляе на сваіх сотках і агародах. Як нам падаецца, гэтыя крок не выклікаў у грамадства той увагі, якую ён, безумоўна, заслугоўвае.**

Пасля масавай калектывізацыі, пра што ніколі не пісалі савецкія газеты, да пачатку 1980-х гадоў прыватныя падсобныя гаспадаркі калгаснікі, рабочых і службовых выраблялі большую частку мясамалочнай прадукцыі ў СССР. Але пасля без прыватных гаспадарак усё роўна немагчыма было абысціся, што зняшлі адпостраванне ў Харчовай праграме, якая была прынятая ў 1982 годзе. Перабудова надала «прыватнікам» яшчэ большыя стымулы, у выніку чаго пры захаванні буйных памераў жывёлагадоўлі, прыватны сектар стаў абласцюна дамінантнай у вытворчасці садавіны ды гародніны. Напачатку 1990-х гадоў, калі была цалкам адрынута практыка так званай шэфскай дапамогі калгасам і саўгасам, яны амаль адмовіліся ад вытворчасці бульбы.

Згодна з афіцыйнымі дадзенымі, у 1993 годзе вытворчасць бульбы ў гаспадарках насељніцтва склаў 74% ад агульнага аблёму, гародніны — 73%, садавіны — больш за 90%. Вытворчасць мяса ў прыватнікаў склаў 1/6 частку агульнага аблёму, малака — 35%, яек — 40%. У Беларусі тады яшчэ існавала авечкагадоўля, у большасці прыватная, дзе было атрымана 57% воўны.

Вельмі сур'ёзныя лічбы, ад якіх ніхто не мог адмахніцца. Нават тыя, хто лічыў, што прыватнікі краіну не накорміць, быў змушаны ствараць умовы для існавання падсобных і развіція фермерскіх гаспадарак. Але пасля 1994 года сітуацыя пачала імкліва мяніцца. Уладу ў Беларусі атрымалі «дзейныя аграры»,

якія ўсе магчымыя ресурсы на-  
кіравалі ў грамадскі сектар, а ў  
краіне началася імклівая дэ-  
пульзыя, якая заівіла пра сябе  
пра катастрафічнае выміранне  
вясковага насељніцтва.

Гэтую відавочную дэградацыю было аблязана кампенсаваць хуткім зменамі, якімі змоажа карыстацца ўсё грамадства. Не, малочных рэз у кіслесных бера-  
гах не аблізілі, але вытворчасць сельгаспрадукцыі ў хуткім часе павінна была дасягнуць паказы-  
каў 1990 года, калі, на думку вы-  
шэйшага кіраўніцтва, Беларусь  
добра кармілася сама і карміла  
палаў Савецкага Саюза.

Нічога дзяўнага, што ў хуткім часе ў большасці вёскі памене-  
ла ці зусім не засталося кароў,  
свінні, птушкі. Зусім не выкли-  
чненнем былі такія гаспадаркі,  
дзе трывалі большія сабакі, чым  
хуткія птушкі.

Тым не менш, да гэтага часу афіцыйна лічыцца, што ў аса-  
бістых падсобных гаспадарках вытворчасць складае больш за  
30% ад агульнага памеру. Па дад-  
зеных Белстата, зараз налічваецца  
былы за 1 мільён прыватных  
падсобных гаспадарак грамадзян, што стала праэкціяўшыся ў вёсках.  
Як ні лічы, але атрымліваеца,  
што колькасць занятых «пад-  
собным земляробствам» значна  
перавышае мільён чалавек. Гэта  
прытым, што афіцыйна ў галіне  
занята каля 430 тысяч чалавек.

Караец, павінны ж вяскоўцы  
нешта вырабляць. Па тлумачні  
Белстата, прыватныя падсобныя  
гаспадаркі — гэта адна з груп  
вытворцаў сельгаспрадукцыі,  
назіранне за якой ажыццяўляецца  
на аснове дзяржаўнай статыс-  
тычнай справаздачнасці. Гэта  
справаздачнасць прадстаўлена  
ў органы дзяржстатастыкі сель-  
скімі (насілковымі) выканані-  
мі камітэтамі на аснове дадзеных  
гаспадарчых кніг.

Зараз, як паведамляе БЕЛТА,  
у Белстата вырышылі, што ўлік  
аб'ёму вытворчасці па дадзеных  
гаспадарчых кніг «затратен»  
і «проблематичен». Наколькі  
«затратен», гэта патрабуе спе-  
цыяльных разлікай, але калі  
разумець пад «проблематичнос-  
тю» немагчымастъ атрымаль-  
настактова дакладныя дадзеныя,

то з гэтым можна цалкам пагад-  
зіцца. Справа ў тым, што раней за-  
калгасамі, з хатнім гаспадаркай  
вяскоўцаў пільні наўзіралі розных  
вялінаважаных ды інспектары.  
Інакш, зрешты, і нельга было, бо  
кожная жывёліна (а пры Сталінне  
— і кожнае пладавое дрэва, і  
ледзь не кожны куст) лічылася  
аб'ектам падаткаўладання. А пры Хрушчовікі выяўлілі «лішніх»  
парамас ды пляят, каб калгаснік  
не распанеў на сваім садзе ды  
малац ды не страціў ахвоты да  
арцельнай працы. У быльш часы  
пільна сачы, каб калгаснік не  
зашёў сабе каня, бо гэта быў  
сродак вытворчасці, якім ён не мог  
валадаць ні пры якіх умовах.

А зараз што? Сельскі савет, у  
якога шмат розных функцый, але

няма грошай і спецыялістаў, не  
мае магчымасці весці такі вось  
падрабязны ўлік. Таму і запісы ў  
гаспадарчых кнігах абраўляюцца  
толькі тады, калі вискоўцаў траба  
вырашыцца нейкі пільныя спра-  
вы. Часцей за ёсё, гэта адбываецца  
пры афармленні дакументаў  
на спадчыну. Вось тады адкрыва-  
юцца кнігі і ўдакладняюцца  
звесткі. Могуць запытаць, калі вы  
збылі сваю карову. І часта выбае  
так, што карову ўжо 10 гадоў ёк  
здалі на міса, а па запісах яна ўсё  
яшчэ доўца і дае малако.

Былі ў Гогаля «мёртвія душы»,  
з дапамогай якіх Чычыкаў спраба-  
ваў нажыць сабе «кывы капітала», а  
зраз «мёртвія» каровы, свінні ды  
бульбяныя палеткі, якіх на самай  
справе паказылі ў вытворчасці.

Селяніну ўсё гэта абсалютна,  
як какуць, філетава, сельсавету  
патрона для адпіскі, а дзяржаве —  
для дакументальнай аргумента-  
цыі статыстычных вытворческих  
дасягненняў. Праўда, час да часу  
яна пачынае плюскаці сібе па  
пустых кішэнях і пакрыўджана  
усклікаць — дзе, куды дзеўся  
статыстычны прадукт.

Як гэта здарылася ў гэтым годзе з бульбай, якую памікнуўся пра-  
давальца на экспарт (яна па статыс-  
тыце на 80% вырабляецца ў гаспадар-  
ках насељніцтва), — а я няма.  
Він прадаваць няма чаго.

Зарас жа Белстат мае намер  
вызначаць аблёмы вытворчасці  
у прыватных гаспадарках на  
аснове выбарачнага аптымання  
незалежнымі спецыялістамі, як  
тое робіцца ў іншых краінах.  
З гэтай мэтай і началася праца  
па ўкарэненні ў 2011 годзе на  
сістэматычнай аснове выбарач-  
нага абследавання вытворчасці  
сельгаспрадукцыі ў аса-  
бістых падсобных гаспадарках.

Вось і думайце, якімі статыс-  
тычнымі вынікамі пачешыцы  
краіны прыватных аграсектар у  
наступным годзе. На наш погляд,  
меншымі яны не будуць.

Як у адным з анекдотаў пра  
сугнансаў тэорыі рэлігійнай  
пытаюцца: адносна чаго? У вя-  
лікай афіцыйнай статыстыцы,  
якая разлічваеца на аснове  
бухгалтарскага (строгага, па-  
колькі недакладнасці тут ка-  
раюцца турэмнымі тэрмінамі)  
уліку, на гэта пытанне даеца  
ўсім вядомы адказ — адносна  
1990 года.

І ўсе быццам ведаюць, што ў сельскай гаспадарцы гэты  
ўзорэвон ужо даўні і значна пе-  
расягнуты. І што парапоўваць  
ципераціяў аблёмы з ранейшымі —  
як парапоўваць вытворчасць  
танкай у СССР і царскай Расіі.  
Неба і зямлі! Аднак гэта неба  
пры вельмі низкай воблачнасці,  
а часам у такой смуже, што і не  
адрозніш, дзе заканчваецца зям-  
лі і пачынаецца неба.

У БССР больш за ўсё мясо (1  
786 тыс. тон у жывой вазе) было  
выраблены ў 1989 годзе. У 2009-м —  
1 330 тыс. тон, ці 75,6%.

Не хацелася б, але даводзіца  
прызнаць, што класічны калгасы  
лад быў эканамічна больш  
ефектыўным, чым ципераціі,  
рэфармаванія. Валавыя паказыкі,  
што відавочна, былі вышэйшымі,  
а расурсамістасць (гэта робіцца  
відавочным пры парапоўненні  
аб'ёмаў капіталаўкладанняў)  
— ніжэйшай.

Ципераціімі гаспадаркамі не  
дапамагаюць нават сучасныя за-  
ходнія тэхналогіі, імпартныя ма-  
шыны, механизмы і аbstылівіне,  
магчымасці якіх яны не могуць  
выкарыстоўваць напоўніць.

Гэта сітуацыя лішні раз даказа-  
вае неаднаразова пацверджанае  
досведам іншых краін — нікія,  
нават самыя сучасныя тэхналогіі  
не здольныя кампенсаваць эканамічныя  
страты ад сацыяльнага і эканамічнага  
рэфармавання так званых «ка-  
лективных гаспадараў». А ў ад-  
сутнасці рэформы не знаходзіць  
стымуліў для развіція і прыват-  
нае земляробства.

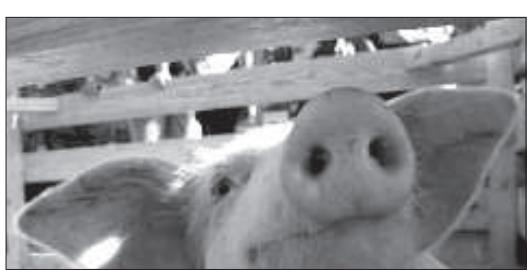
## ПАКАЗЧЫКІ ЛЕПШЫЯ ЗА ВЫНІКІ

**Па дадзеных афіцыйнай  
статыстыкі, сельская  
гаспадарка Беларусі  
была ў 2009 годзе адной з  
паспяховых галін эканомікі.  
Яна не выканала прагнозных  
паказыкі па тэмпах  
павялічэння вытворчасці,  
але ўсё ж падвысіла памеры  
на 1,3%.**

Праўда, нават гэтыя нязначны  
рост быў атрыманы коштам знач-  
нага пагарашэння фінансавых вы-  
нікаў дзяйнасці сельгасарганіза-  
ций. Сума пратэрмінаваных  
кредытных авансаў засцяльстваў за  
год павысілася на 36,6%.

Для вырашэння сітуацыі (а лепши сказаць, канчатковага  
финансавага крушэння сельгасарганіза-  
ций) спецыяльным  
указам прэзідэнта ім прадаста-  
ўлены 10-гадовая адтэрміноўка  
запазычанасці па стану на 1  
студзеня 2010 года.

Да гэтага часу лічыцца, што  
пагарашэнне фінансавага ста-  
новішча прадпрыемстваў галін-  
і абумоўлены ростам валавых  
паказыкі вытворчасці. Але  
зраз пытанне патрабуе ўдаклад-



нення. Па дадзеных Белстата, у 2008 годзе ў бычугчых цэннах валавай вытворчасці сельгаспра-  
дукаціі падобны ўлік.

У гэтых умовах байдзіць  
нічым, крэйтерыю ўспышкі паказыкі  
гаспадарчых галін эканомікі  
з'ўплюеца такі сінтэтычны паказыкі,  
як «засваенне» сродкаў па  
прынцыпе, што выдаেна, тое і засвоена. У мінульым годзе  
да засвяшчэння было выдзелена 4,6  
трлн. рублёў, што ў пераліку на  
1 гектар сельгаспрацоўдзяў склала  
212 долараў. Гэта на 30% больш  
з паказыкі пагасцярнага субсі-  
давання ў 2008 годзе.

Такім чынам, капіталаўклад-  
анне ў галіну расце, эканаміч-  
нае ўспышкі паказыкі гаспадарчы-  
нага засцяціцца нізкай, а валавыя  
паказыкі амаль не падвыша-  
юцца.

## ГРАМАДСТВА

### ► РАЗВАЖАННІ

# ІНТЭРНЭТ-БЕЛАРУСЬ У ЧАКАННІ МІЛЬЯРДАЎ

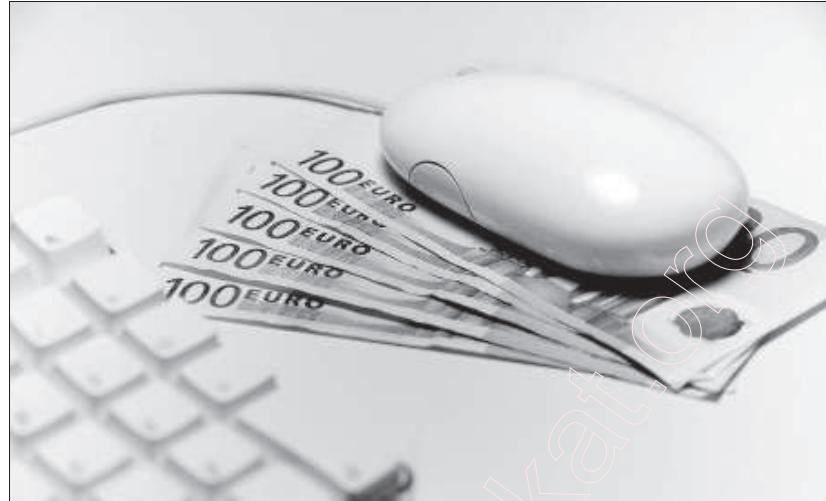
Вольга ХВОІН

**Пасля прыніція ўказа № 60 «Аб мерах па ўдасканаленні выкарыстання нацыянальнага сегмента сеткі Інтэрнэт» загаварылі калі не пра смерць інтэрнэта ў Беларусі, то пра значны адкат — ававязковая рэгістрацыя даменай, фільтрацыя пэўных рэсурсаў. Аднак сярод скептыкаў наконт IT-будучыні краіны ёсць і аптымісты.**

### Можна выжываць

Мастадонты беларускага інтэрнэту ўзліўніваюць, што з добрым вынікам можна згуляць як на глабальных, так і на местачковых проектах. Сярод процымаў рэсурсаў, парталаў, сайту ёсьць даволі паспяховых з камерцыйнага боку. Уладальнік буйнейшага партала tut.by, генеральны дырэктар УП «Надзеяная праграмы» Юрый Зісер гаворыць, што беларускі інтэрнэт сапсанаваны, але не безнадзеяна. «Наўшэр камерцыйным праграмам шкодзіць глабалізация, бо ўсе рэсурсы свету роўнастудзяны, да таго ж побач рускамоўныя Расія, таму любы рускамоўны рэсурс на тэрыторыі Беларусі жыве і перамагае нічога не робячы, — канстатуе эксперт. — Да таго ж у нас няма грошай, патэнцыял Парку высокіх тэхнолагій дазваляе паўтарыць google, напісаць дзвіжок пашукавіка, пошты — уёс гэта магчымы. Перамогі ідзе за кошт маркетынгу, рэсурсаў».

Аднак праблема ў тым, што беларусы пакуль не маюць намеру плаціць за інтэрнэт-кантент, бо хапае альтэрнатыўных бісплатных ресурсаў. «Застаецца рэклама, але яе рынак у нас страшэнна абмежаваны. Агульна летасць беларускіх рекламырынка складае прыкладна 90 мільёнаў долараў — гэта зусім нічога. Атрымліваеца прыкладна 9 долараў на чалавека ў год. Ва Украіне да крысы было недзе 30 долараў на чалавека, у Расіі — 60, за гэтыя гроши можна зрабіць многае, любы практект. У нас аўтаматично пакупаюць праграмы па распрацоўцы цэнтраў па распрацоўцы праграмнага забеспечэння». Рэалізацыя гэтага практекту ў ідзале дазволіць стварыць у краіне да 2015 года сучасную індустрыю распрацоўкі праграмнага забеспечэння з колкасцю пракоўных месцаў калі 300 тысяч. Гэта прынісце штога-



**«Можна выжываць, нават у такіх умовах, але казаць пра вялікі, выбітны інтэрнэт-бізнес пакуль рана. Трэба не капіраваць чужы поспех, а ствараць нешта новае, займаць вольныя нішы», — разумоуе Юрый Зісер**

інфармацыйных практектаў у Беларусі, гаворыць, што былі спробы выйсці і па-за межы краіны, у некаторых гэта не атрымалася. А вось tut.by займаеца будаўніцтвам парталаў у краінах Азіі, і як лічыць Зісер, някепска атрымліваеца. «Можна выжываць, нават у такіх умовах, але казаць пра вялікі, выбітны інтэрнэт-бізнес пакуль рана. Трэба не капіраваць чужы поспех, а ствараць нешта новае, займаць вольныя нішы», — разумоуе ўладальнік буйнога інтэрнэт-партала.

### Светлае заўтра «ІТ-краіны»

У лагеры IT-шчыніку хапае аптыміст. ЗАТ «Белхардгруп» — адзін з лідараў паслуг праграмавання на рынку краіны — нядыўна прапанаваў праграму «ІТ-краіна» або «нацыянальную праграму па стварэнні Распубліцы Беларусь аднаго з сусветных цэнтраў праграмнай забеспечэння на замову Кітай і Бразілія, краіны Усходніх Еўропы».

Вольга падкрэслівае, што ў Беларусі ўжо ёсьць досвед распрацоўкі

веды ў сферы тэхналогій, неабходныя для паспеховай реалізацыі падобных практектаў. Цяпер засталася толькі стварыць умовы для трыражавання наяўнага досведу ў маштабах індустрыі.

Да таго ж IT-гэліна не патрабуе значных выдаткаў на вытворчую інфраструктуру. Памяшканне, камп'ютар і доступ у інтэрнэт — не так і многа патрэбна для працы праграмісту. Што важна, у Беларусі была створана вельмі спрыяльная заканадаўчая аснова для развіція галіны распрацоўкі праграмнага забеспечэння, існуюць сур'ёзныя падтрымкі палёткі. У прыватнасці выплаты ў бюджет аднаго практекту ад выручкі без дадатковых падаткаў, а падаткі з заробтнай платы — сірадні па краіне, што стымулюе выплату «белага» заробку. Вольга Заўялаўша акцэнтуе ўвагу, што ў Беларусі не многа прыбылковых, адкрытых сферападыскавых палёткі. І калі ў Pacii здольныя людзі

легендай стала, іх налічваеца блізу 400 тысяч. Скараціць штат бухгалтараў магчымы, калі будзе зменшана справа зачадацца, уведзена электроннае дэклараўанне. Апроч бухгалтараў у краіне вялікі штат інжынерна-тэхнічных работнікаў, але я прагрэс, спадзяўся, не абліне Беларусь. Сучасны інфармацыйны тэхнолагіі на прадпрыемствах, што адпавядаюць патрабаванням рынку і задачам па падвышенні прадукцыйнасці працы, непазбежна прывядзяць да скарачэння персаналу ITR. Вось іх ды бухгалтараў і збораюць перавучыць на праграмістаў аўтары «ІТ-краіны».

Стымуляваць да амэны кваліфікацыі мусіць узровень заробкі ў сферы распрацоўкі праграмнага забеспечэння, які больш чым у два разы перавышае сірадні на краіне. Пратаноуць аўтары праграмы і ўвесці льготы для тых, хто навучаецца на спецыяльнасцях, звязаных з IT-тэхнолагіямі. «Я

мяркую, што ў любой краіне трэба займацца рэгулюваннем пракоўнага рынку, таму падобныя палёткі цалкам натуральныя», — абуртоўвае ідэі Вольга Заўялаўша.

Аўтары праграмы падлічылі, што для навучання сотняў тысяч людзей спатрэбіца блізу 2-3 тысячы выкладчыкаў рознай кваліфікацыі, якіх трэба рыхтаваць паралельна з ростам індустрыі. Заканадаўства мусіць дазваляць выкладчыкам зарабляць больш, чым навучэнцам, таксама варта прыцягваць у IT-навучанне замежных фундатараў, а канкурэнцыя паміж адукатыўнымі цэнтрамі дазволіць падвысіць якасць навучання.

**Максім Грамыка, менеджэр па продажу рэкламы інтэрнэт-партала telegraf.by**

Аб ём рэкламы, заікайленасць рэкламадаўца залежаць ад уздоўжнага партала, яго раскручанасці, наведвальнасці. Таксама рэкламадаўцы цікавіцца аўдыторыяй чытальні. Напрыклад, рэклама сотовага апаратура разлічаная на спажывцаў, якія гаворыць і можа выдаткоўваць гроши на сябе, таму такія кампаніі аўбіраюць інтэрнэт-сайты з сур'ёзнымі, дарослымі наведвальникамі. Што тычыцца нашага партала, то ў нас ёсць пуні аўтаматично пакупаюць праграмы, гэта бачна наведвальникам, але ціпер крызіс, гэта ўсім вядома, і многія кампаніі падрэзали свае бюджеты, у тым ліку і рэкламныя.



праграмнага забеспечэння, і цяпер у гэтым сферы занятыя блізу 25 тысяч чалавек. За гэты час былі назапашаныя

На Захадзе многія ўладальнікі інфармацыйных інтэрнэт-ресурсаў, электронных версій друкаваных СМІ зарабляюць някепскія гроши за кошт рэкламных паслуг. З'явіліся спробы прадаваць непасрэдна інфармацыйны прадукт.

Аднак нават у меркантыльных англічан не надта атрымалася прайсцы на платны доступ да сайту ці не самай вядомай газеты «Times». Наклад друкаванай версіі газеты складае больш за паўмільёна асобнікаў (дэйнны выпуск) і 1 120 000 — нядзельны выпуск. Платная мадэль распаўсюджвання ў інтэрнэце не была надтадарогой — сутачнае наведванне сайта стала каштаваць 1 фунт, тыднёвае — два, — але гэта не дапамагло пераадолець звычку чытачоў. За першыя два тыдні на бысплатныя пробыны першыдзень зарэгістраваліся 150 000 чытачоў, 15 000 чалавек падпісаліся на платны доступ.

Эксперыты мяркуюць, што запатрабаванасць платнага доступу да інфармацыйных ресурсаў магчыма ў выпадку, калі ў людзеў не будзе альтэрнатыўнага, то бок уладальнікі ўсіх газет, інфармацыйных парталаў, агенцтваў навінай адначасова пачнуть прадастаўляць матэрыялы толькі за гроши. Але пакупу такі варыянт маркетынгу малаверагодны.

# ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

## TV

### 13 ВЕРАСНЯ, ПАНЯДЗЕЛАК



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.  
06.05, 07.10, 08.15 «Добрай раніца, Беларусь!».  
07.05, 08.10 Зона X.  
07.30, 08.25, 11.50 Дзялэвое жыццё.  
08.30 «Бурабачанне-2010». Дзённік Міжнароднага діцічага конкурсу песні.  
09.05 Меладраматичны серыял «Варанька. Насуперак лёсю» (Расія). 1-я серыя.  
09.55 Жаноче ток-шоў «Жыццё як жыццё».  
11.00 Серыял «Разлучніца» (Расія).  
12.10 Прыгоднікі камедыя «Белае сонца пустыні» (Расія).  
13.45 «OFF STAGE LIFE».  
14.05 Документальная-біографічны цыкл «Мая праўда» (Украіна).  
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.  
15.30 Здароўе.  
15.55 Серыял «Бухта страху» (Расія).  
16.45 Серыял «Спальны раён» (Расія).  
17.50 Серыял «Разлучніца» (Расія).  
18.50, 01.15 «Зона X». Крымінальная хроніка.  
19.25 «КЕНО».  
19.30 «Арна». Програма аб спорце.  
19.55 Меладраматичны серыял «Варанька. Насуперак лёсю» (Расія). 2-я серыя.  
21.00 Панарама.  
21.55 Адмысловы рэпартаж «Хойнікі. Дні пісьменніцасі».  
22.10 Серыял «Апостал» (Расія).  
22.15 Крымінальная драма «Плачыда Рызота» (Італія).  
01.20 Дзень спорту.

13.05 Навіны спорту.  
13.10 «Кантрольны закуп».  
13.45 «Модны прысуд».  
14.50 «Эразумець. Прабачыць».  
15.25 «Хачу ведаць».  
16.10 Навіны спорту.  
16.15 «Заручыны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.  
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.  
18.15 Навіны спорту.  
18.20 «Шысласлая разам». Серыял.  
19.00 Чайкі мяне.  
20.00 Час.  
21.00 Навіны спорту.  
21.05 АНТ прадстаўле: Ток-шоў «Выбар».  
22.10 «Застаца ў жыўых». Шматсер. фільм.  
23.20 Навіны спорту.  
23.25 «Арэмік Бараўкі. Ён вельмі спяшаўся жыць».  
00.25 «Ляўпамія Раманава. Следства вядзе дылетант». Шматсерыйны фільм.  
01.25 Навіны спорту.

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзін».  
06.10 «Мінічына».  
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».  
07.40 «СТБ-спорт».  
08.30 «Тыдзень». Інфармацыйна-аналітычная програма.  
09.35 «Вялікі сняданак».  
10.05 «Ціць гісторый».  
10.40 «Багатая і хаканская». Тэленавэла.  
11.40 «Званая вічара».  
12.35 «Мачаха». Серыял.  
13.50 «Вілякі горад».  
14.30 Канцэрт М.Задорнова.  
15.35 «Зорны рынк».  
16.50 «Рэпэрцёрская гісторый».  
17.10 «Наша справа».  
17.30 «Званая вічара».  
18.30 «Мачаха». Серыял.  
20.00 «Сталічны падрабязніцасі».  
20.10 «СТБ-спорт».  
20.15 «Добры вечар, малаля».

20.25 Фільм «Ласкавы травень». Расія.  
22.55 «Сталічны футбол».  
23.25 Фільм «Трамвай у Парыж». Беларусь.

06.35 Жаночая ліга.  
07.00 ЛАДная раніца.  
08.00 Тэлебарометр.  
08.05 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).  
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.  
09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).  
10.35 Фільм «Сутычка ў небе» (ЗША).  
12.25 Пра мастакта.  
14.20 Школа рамонты.  
13.50 Серыял «Пакахай мяне зноў».  
14.50 Пазакласная гадзіна.  
15.00 Тэлебарометр.  
15.20 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).  
15.55 Дээтктыўны серыял «Налётчыкі».  
16.45 Гадзіна суду. Справы сямейныя.  
17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).  
18.55 Хакай КХЛ. Металург (Новакузнецк)-Дынамо (Мінск). У перапынку: Каліханка.  
21.15 Тэлебарометр.  
21.20 Беларуская часіна.  
22.25 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).  
23.00 Авертайм.  
23.30 Футбол. Чэмпіянат Англіі. Прэм'ер-ліга. Аглія тута.  
00.22 Дээтктыўны серыял «Налётчыкі».

07.00 «Раніца Расіі».  
09.25 «Ефрасіння». Тэлесерыял. Расія.  
10.20 «Ранішня пошта».  
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.  
11.25 «Людзі-малы». Сакратныя волыты доктара Іванава». Документальны фільм.  
12.15 Фільм «Алоніс забой».  
13.50 Навіны - Беларусь.  
14.25 «Аб самым голубым!». Ток-шоў.  
15.20 Прэм'ера. «Сапрауднае жыццё».  
16.10 «Пакай смеху».  
16.50 Навіны - Беларусь.  
17.15 «Кулагін і партнёры».

17.50 Прэм'ера. «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.  
18.50, 00.05 Навіны - Беларусь.  
19.25 Прэм'ера. «Ефрасіння». Тэлесерыял.  
20.25 Тэлесерыял «Дыхай са мной». 2010 г.  
22.20 Тэлесерыял «Віорык».  
22.55 Тэлесерыял «Каменская».  
23.50 «Нічога асабістага».  
00.15 «Весткі.ru».  
00.30 Прэм'ера. «Яраслаўль». Дак. фільм.

05.55 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».  
08.35 «Програма Максімум».  
09.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні». 10.00, 13.00, 16.00, 19.00, 23.30 Сёння.  
10.25 «Мамі у вілікім горадзе».  
10.55 «Кулинарны падынакі».  
11.55 «Чытасардчайнае прыезнанне».  
12.25 «Надзвычайнай здарэнні». Аглід за тыдзень».  
13.30 Серыял «Закон і парадак».  
15.10 «Першая перадача». Аўтамабільная програма.  
15.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні».  
16.30 Серыял «Віянтране Мухтар».  
18.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні».  
19.35 Баявік. «Марскія д'ябылы».  
21.35 Футбол. Чэмпіянат Беларусі. «Ліга чэмпіёнаў УЕФА». Пра мастакта.  
23.55 Моладзевы серыял «Школа».

09.30 Ралі-рэйд. «Шаўковы шлях». Этап 2.  
09.45, 15.30 Тэніс. Турнір Вілікага шалома. Адкрыты чэмпіянат ЗША. Нью-Йорк (ЗША). Мужчыны. Фінал.  
10.30 Веславанне. Слалам. Чэмпіянат свету. Такен (Славенія).  
11.20 Дзюдо. Чэмпіянат свету (Іяпонія).  
14.00 Акадэмічнае веславанне. Чэмпіянат Еўропы. Мантмор-у-Велью (Партугалія).  
16.45 Тэніс. Гейм, зат і Мате. Часопіс.  
17.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Іспаніі. Іспанія. Этап 16.  
18.45, 21.50, 02.15 Вось дык так!!!  
19.00 Футбол. Еўрагалі. Часопіс.

19.45 Футбол. Клуб чэмпіянаў. Часопіс.  
20.45 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Паўднёвая Карэя - Германія. Трынідад і Табага.

22.00 Пра эстлінг. Vintage Collection. ЗША.  
23.30 Футбол. Ўсходнія. Часопіс.  
00.15 Футбол. Клуб чэмпіянаў. Часопіс.  
01.15 Ралі-рэйд. «Шаўковы шлях». Этап 3.  
01.30 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Групавы этап. Паўднёвая Карэя - Германія. Трынідад і Табага.



07.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».

07.30 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма); «Бонна Сфорца».

07.45 Прэс-экспрэс (аглід медыяў).

07.55 Пра Свет.

08.20 Кулінарны падарожнік Роберта Макловіча: «Велікія салены смак».

08.45 Рэмарка (кулінарніца праграма).

09.05 Мойнік (лінгвістычная праграма).

09.15 Басанюк па сваеці.

09.45 «Лягніч стація піць вілінай», дак. фільм, 2009 г., Літва.

10.45 «Таемніца крэпасці шыфраў», тэлесерыял: 11 серыя.

11.30 Фільматаўка майстру: «Мядзведзік», маст. фільм, 2007 г., Чххія.

17.00 Аб'ектыв (аглід падзеіў дні).

17.05 «Тры шалёныя нулы», тэлесерыял.

17.35 «Таемніца крэпасці шыфраў», тэлесериял: 11 серыя.

18.20 Госць «беласату».

18.40 Невядомая Беларусь: «Царкva на мякях», рэпартаж, 2010 г., Польша.

19.05 Прэс-экспрэс (аглід медыяў).

19.20 Каліханка для самых маленкіх.

19.35 Еўропа сέння.

20.05 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Падрад пераможця»; дак. фільм, Польша.

21.25 Прыватная калекцыя.

21.50 Фільматаўка майстру: «Мядзведзік», маст. фільм, 2007 г., Чххія.

23.30 Аб'ектыв.

20.10 Настольны энзі. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны/каманды (Чххія). 1/2 фіналу.

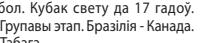
22.00 Бокс. Міжнародны турнір Super Six World Boxing Clasic. ЗША.

00.30 Мотаспартыўны часопіс.

00.45 Ралі-рэйд. «Шаўковы шлях». Этап 4.

01.05 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Бразілія - Канада. Трынідад і Табага.

01.30 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Гана - Ірландыя. Трынідад і Табага.



07.00 Аб'ектыв.

07.20 Еўропа сέння.

07.50 Госць «беласату».

08.05 Прыватная калекцыя.

08.25 Блізкая гісторыя. Іншы погляд: «Падрад пераможця»; дак. фільм, Польша.

09.35 Невядомая Беларусь: «Царкva на мякях», рэпартаж, 2010 г., Польша.

10.00 «Тры шалёныя нулы», тэлесерыял.

10.25 «Галкоўчук Квяткоўскі», маст. фільм.

17.05 «Тры шалёныя нулы», тэлесерыял.

17.35 «Консультацыя ў рожковым садзе», серыял: 2 серыя.

18.25 «Бульбашы», мультсериал.

18.35 Мойнік (лінгвістычная праграма).

18.40 Тыдзень з радыё «Свабода».

19.10 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма); «Бонна Сфорца».

19.20 Каліханка для самых маленкіх.

19.30 Праект «Будучыня».

20.00 Пра Свет.

20.30 Вагон.

20.40 Хто ёсь кім?: Яраслаў Раманук.

21.00 Аб'ектыв (аглід падзеіў дні).

21.25 Асабісты капітан.

21.40 «Наму дэмакратыя?», цыкл рэпартажу: 2 серыя: «Пашукавіч рэволюцыя».

22.35 Кулінарны падарожнік Роберта Макловіча: «Велікія салены смак».

23.00 «Доктар Марцін», серыял: 2 серыя.

23.45 Аб'ектыв.

### 14 ВЕРАСНЯ, АЎТОРАК

11.10 «Знамёства з бацькамі».  
12.20 «Этэктыўы».  
13.05 Навіны спорту.  
13.10 «Кантрольны закуп».  
13.45 «Модны прысуд».  
14.50 «Эразумець. Прабачыць».  
15.25 «Хачу ведаць».  
16.10 Навіны спорту.  
16.15 «Заручыны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.  
17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.  
18.15 Навіны спорту.  
18.20 «Шысласлая разам». Серыял.  
18.55 «Хай кажуць».  
20.00 Час.  
21.00 Навіны спорту.  
21.05 АНТ прадстаўле: Ток-шоў «Выбар».  
22.10 «Раніца. Студыя добрага настрою».  
07.40 «СТБ-спорт».  
08.30 «Ласкавы травень». Расія.  
10.40 «Багатая і хаканская». Тэленавэла.  
11.40 «Званая вічара».  
12.35 «Мачаха». Серыял.  
13.50 «Гучная справа».  
14.40 «Студэнты 2». Серыял.  
15.40 «Ваенная таемніца».  
16.50 «Сталічны футбол».  
17.20 «Мінічына».  
17.30 «Званая вічара».  
18.30 «Мачаха». Серыял.  
20.00 «Сталічны падрабязніцасі».  
20.10 «СТБ-спорт».  
20.15 «Дэйнічыя, малаля».  
20.25 Прэм'ера! «Сандаты. Дзэмбель не-пазбежны». Серыял.  
21.30 Прэм'ера! «Чаркіозна. Аднаразовы людзі». Серыял.  
22.55 «Аўтапанарама».  
23.20 «Еўрапейскі канвой». Серыял.

06.35 Жаночая ліга.  
07.00 ЛАДная раніца.  
08.00 Тэлебарометр.  
08.05 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).  
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.  
09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).  
10.35 «Запал культury».  
12.20 Авертайм.  
12.50 Серыял «Венера і Апалон».  
13.40 Серыял «Пакахай мяне зноў».  
14.45 Простыя практикаванні з Ю.Афанасьевым (Расія).  
15.30 Дээтктыўны серыял «Налётчыкі».  
16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.  
17.30 Жаночая ліга.  
18.00 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).  
19.00 Камедыя «За запалкамі» (СССР).  
21.15 Тэлебарометр.  
21.20 Беларуская часіна.  
22.25 Моладзевы серыял «Універ» (Расія).  
23.05 «Спорт-кард».  
23.30 Дээтктыўны серыял «Налётчыкі».

07.00 «Раніца Расіі».  
09.20 «Ефрасіння». Тэлесерыял. Расія.  
10.10 «Трачыя вайна» пад палкуюніка Твардоускага. Документальны фільм.  
11.00, 14.00, 17.00, 19.00 Весткі.  
11.25 «Нічога асабістага».  
11.40 «Гадзіна суду. Дыхай са мной». 2010 г.  
13.50 Навіны - беларусь.  
14.25 «Аб самым голубым!». Ток-шоў.  
15.05 «Формула хакання». Ток-шоў.  
16.15 «Кулагін і партнёры».  
17.50 Прэм'ера! «Кармеліта. Цыганскі запал». Тэлесерыял. Расія, 2009 г.  
18.50 Навіны - беларусь.  
19.25 Прэм'ера! «Ефрасіння». Тэлесерыял.  
20.25 Тэлесерыял «Дыхай са мной». 2010 г.

22.20 Тэлесерыял «Дыхорык».  
22.55 Тэлесерыял «Каменская».  
23.50 Навіны - Беларусь.  
00.00 «Весткі.ru».  
00.15 «Драма Тачыяны Пельтцэр». Дакументальны фільм.

05.55 Інфармацыйны канал «НТБ раніцай».  
08.45 «Следства вялі...».  
09.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні». 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 Сёння.  
10.20 «Кватэрнае пытнанне».  
11.20 «Жаночыя погляды».  
12.05 Дээтктыўны серыял «Угро».  
13.20 Серыял «Закон і парадак».  
15.10 «Надзвычайнай здарэнні». Раследаванне».  
15.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні».  
16.30 Серыял «Віянтране Мухтар».  
18.35 «Аглід. Надзвычайнай здарэнні».  
19.35 Прэм'ера. Вострасюжэтны блівік «Марскія д'ябылы».  
21.35 Дээтктыўны серыял «Лішчыці». Пра мастакта.  
22.35 Моладзевы серыял «Школа».  
23.45 Футбол. Ліга Чэмпіянаў УЕФА. Капенгаген (Данія) - Рубін (Расія).

09.30 Ралі-рэйд. «Шаўковы шлях». Этап 3.  
09.45, 15.15 Футбол. Еўрагалі, Часопіс.  
10.15 Футбол. Клуб чэмпіянаў. Часопіс.  
11.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Гандынавая Карэя - Германія. Трынідад і Табага.  
12.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Ганна - Ірландыя. Трынідад і Табага.  
13.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Венесуэла - Іспанія. Трынідад і Табага.  
13.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Бразілія - Канада. Трынідад і Табага.  
14.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Ганна - Ірландыя. Трынідад і Табага.  
14.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Ганна - Ірландыя. Трынідад і Табага.  
15.15 Футбол. Кубак свету да 17 гадоў. Жаночыя. Групавы этап. Ганна - Ірландыя. Трынідад і Табага.  
16.00 Футбол. Клуб чэмпіянаў. Часопіс.  
17.00 Настольны энзі. Чэмпіянат Еўропы. Мужчыны/каманды (Чххія). 1/2 фіналу.

17.05 «Тры шалёныя нулы», тэлесерыял.  
17.35 «Консультацыя ў рожковым садзе», серыял: 2 серыя.  
18.25 «Бульбашы», мультсериал.  
18.35 Мойнік (лінгвістычная праграма).  
18.40 Тыдзень з радыё «Свабода».  
19.20 Каліханка для самых маленкіх.  
19.30 Праект «Будучыня».  
20.00 Пра Свет.  
20.30 Вагон.  
20.40 Хто ёсь кім?: Яраслаў Раманук.  
21.00 Аб'ектыв (аглід падзеіў дні).  
21.25 Асабісты капітан.  
21.40 «Наму дэмакратыя?», цыкл рэпартажу: «Пашукавіч рэволюцыя».  
22.35 Кулінарны падарожнік Гандынава Карэя: «Велікія салены смак».  
23.00 «Доктар Марцін», серыял: 2 серыя.  
23.45 Аб'ектыв.



## 17 ВЕРАСНЯ, ПЯТНІЦА



06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55  
Навіны.  
06.05 Дзень спорту.

06.10, 10.10, 08.15 «Добрый раніца», Беларусь».

07.05, 08.10 Зона Х.

07.30, 11.55 Дзеўшыя жыццё.

08.35 Сфера інтэрсаў.

09.05 Меладраматичны серыял «Ганнанчка» (Расія). 1-я серыя.

10.00 Серыял «Спальны раён» (Расія).

10.55 Меладраматичны серыял «Разлучница» (Расія).

11.40 Актуальнае інтэр'ю.

12.10 Камедыйная меладрама «Жонка па кантракце» (Расія).

14.05 «OFF STAGE LIFE».

14.15 Документальная-гістарычны цыкл «У пошуках ісцін» (Украіна).

15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.

15.30 Храніцальна-документальны цыкл «Нябачны фронт» (Беларусь).

15.55 Містычны дэятэктыв «Бухта страху» (Расія).

16.55 Жаночая ток-шоу «Жыццё як жыццё».

18.05 Меладраматичны серыял «Газлуніца» (Расія).

19.25 «КЕНО».

19.30 «Зона Х». Вынікі тыдня.

19.55 Меладраматичны серыял «Ганнанчка» (Расія). 2-я серыя.

21.00 Панарама.

21.55 Авантурная камедыя «Дурныя грэшы» (ЗША).

00.00 Крымінальны фільм «У Міні гэта ў першы раз» (ЗША).

01.35 Дзень спорту.



- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Кантрольны закуп».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 14.50 «Эразумець. Прабачыць».
- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.00 Навіны навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
- 18.00 Навіны навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Шчасливая разам». Камедыіны серыял.
- 19.00 «Поле цудаў».
- 20.00 Час.
- 20.30 Навіны навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Прэм'ера. «Вілкія розніца» у Адэсе. Фэст пароды.
- 22.55 «Наша Беларуша».
- 23.30 Меладрама «Элегія».
- 01.25 Навіны навіны.
- 01.40 Навіны спорту.

- 06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 «24 гадзіны».
- 06.10 «Мініччина».
- 06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
- 07.40 «СТБ-спорт».
- 07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
- 08.30 «Салдаты. Дзямель непазбежны!» Серыял. Заключная серыя.
- 09.30 «Ляўпанарама».
- 10.00 «Пляц гісторый».
- 10.40 «Багатая і хаханая». Тэленавэла.
- 11.30 «Дзяўчыні святы».
- 11.40 «Званая вічара».
- 12.35 «Мачаха». Серыял.
- 13.50 «Сакрэтныя гісторыі».
- 14.40 «Студэнты 2». Серыял.
- 15.35 «Чаркізона. Аднаразовая людзі» Серыял.
- 16.50 СТБ прадстаўляе: «З чаго пачынаецца Радзіма».
- 17.30 «Званая вічара».
- 18.30 «Мачаха». Серыял.
- 20.00 «Сталічная падрабязніцы».
- 20.10 «СТБ-спорт».
- 20.15 «Добры вечар, магляня».
- 20.30 Фільм «Паміж анёламі і начысцікамі». Францыя. 1995 г.

- 12.40 Фільм «Мой ласкавы і пышчотны звер».
- 15.00 Прэм'ера АНТ. «Брэйн-рынг».
- 16.00 Навіны навіны.
- 16.15 Навіны спорту.
- 16.20 «Тур дэ Фран».
- 17.15 «Вілкія славы».
- 18.55 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне».
- 19.55 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне».
- 20.30 Навіны навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 «Элэктэр хлусні».
- 22.10 Прэм'ера. «Пражектарпрысыхтан».
- 22.50 Меладрама «Ваніль і шакалад».
- 00.40-02.25 Фільм «Забароненое царства».

- 07.15 «Анфас».
- 07.30 Фільм «Выспа скарбай». СССР, 1982 г. 1и 2 серыі.
- 09.40 «Дабро пажаліцца».
- 10.00 «Крокі да поспеху».
- 10.55 «Мінск і мінчане».
- 11.30 «Салдаты. Залатыя серыі».
- 13.15 «Новыя падарожнікі дылетанта».
- 13.50 «Дарагая перадача».
- 14.00 Фільм «Прыгонная акторка». СССР, 1963 г.
- 15.45 «Відзімо-невідзімо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
- 16.30 «24 гадзіны».
- 16.45 «Наша справа».
- 17.00 «Вілкія горады».
- 17.45 Фільм «Прывітанне, кіндэр!». Расія, 2008 г.
- 19.30 «24 гадзіны».
- 20.00 «СТБ-спорт».
- 20.10 «Зорныя рынги».
- 21.30 Фільм «Малая на мільён». ЗША, 2004 г.
- 23.55 Фільм «1001 рабецт закаханага кулінара». Германія - Расія - Францыя, 1996 г.
- 01.40 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».
- 08.00, 09.00 Навіны навіны.
- 09.05 Камедыіны серыял «Мая выдатная нінія», 2004 год.
- 09.45 «Здроўе».
- 10.30 «Смак».
- 11.10 «Леў Дураў. Я заўсёды напіваю, калі хочацца выць».
- 12.10 Элечансопіс «Звяз».
- 07.00 Навіны навіны.
- 09.05 Камедыіны серыял «Мая выдатная нінія», 2004 год.
- 09.45 «Здроўе».
- 10.30 «Смак».
- 11.10 «Леў Дураў. Я заўсёды напіваю, калі хочацца выць».
- 12.10 Элечансопіс «Звяз».

- 13.05 Навіны спорту.
- 13.10 «Кантрольны закуп».
- 13.45 «Модны прысуд».
- 14.50 «Эразумець. Прабачыць».
- 15.25 «Хачу ведаць».
- 16.00 Навіны навіны.
- 16.10 Навіны спорту.
- 16.15 «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
- 17.05 «Слова жанчыне». Шматсер. фільм.
- 18.00 Навіны навіны.
- 18.15 Навіны спорту.
- 18.20 «Шчасливая разам». Камедыіны серыял.
- 19.00 «Поле цудаў».
- 20.00 Час.
- 20.30 Навіны навіны.
- 21.00 Навіны спорту.
- 21.05 Прэм'ера. «Вілкія розніца» у Адэсе. Фэст пароды.
- 22.55 «Наша Беларуша».
- 23.30 Меладрама «Элегія».
- 01.25 Навіны навіны.
- 01.40 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.

- 22.55 «Гарачы лёд».
- 23.25 «Відзімо-невідзімо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
- 00.05 Фільм «Па-за дасяжнасцю». ЗША-Польша, 2004 г.
- 01.35 «Сакрэтныя матэрыялы». Серыял.
- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіны серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіны серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіны серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіны серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дынама (Мінск). У перапынку: Калыханка.
- 19.15 Тэлебарометр.
- 20.20 «Эрпарцёр «Беларускай часні».
- 21.25 «Бітва экстрасенсаў».
- 22.05 «Гра мастацтва».
- 23.40 Футбол. Ліга Еўропы УЕФА. Агляд матчай 1-га тура.
- 00.35 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».

- 06.35 Жаночая ліга.
- 07.00 ЛАДнай раніца.
- 08.00 Тэлебарометр.
- 08.05 Час футбольу.
- 08.30 Газдзіна суду. Справы сямейныя.
- 09.30 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 10.35 Меладрама «Успамін» (Францыя).
- 12.15 Гаспадар.
- 12.40 Камедыіины серыял «Венера і Апала» (Францыя). Заключная серыя.
- 13.30 Серыял «Пакахай мяне зноў».
- 14.30 Мультсерыял «Дракончык і яго сябры» (Канада).
- 15.10 Пазакласная гадзіна.
- 15.25 Дэятэктывы серыял «Налётчыкі».
- 16.15 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
- 17.00 Усё ад быяспечы.
- 17.50 Серыял «Хаканне як хаканне» (Расія).
- 18.55 Хакей КХЛ. Амур (Хабарыўск)-Дын

## 19 ВЕРАСНЯ, НЯДЗЕЛЯ



08.10 Мультфільмы.  
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.  
09.05 «Арсенал».  
09.35 «Зброя». Цыкл документальных фильмай (Беларусь).  
09.50 Альманах вандраваннай.  
10.15 Кулінарнае шоў «Кухар дома» (ША).  
10.50 «OFF STAGE LIFE».  
11.05 Документальны цыкл «Невядомая версія».  
12.10 Камедый «Неверагодныя прыгоды італьянцаў у Расіі» (СССР).  
14.05 Хранікальна-документальны цыкл «Гарачая кропкі» (Беларусь).  
15.10 Навіны рэгіёна.

14.05 «Мой радавод».  
15.00 Прэм'ера АНТ. «Брэйн-рынг».  
16.00 Нашы навіны.  
16.15 Навіны спорту.  
16.20 Асяроддзе пасялення.  
17.40 АНТ прадстаўляе: «Біта тытану».  
18.55 АНТ прадстаўляе: «Давай ажэніся!».  
20.00 Контуры.  
21.05 Прэм'ера сезону. «Лёд і ахмень».  
00.05 «Глауднёвае бутава».

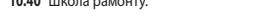


06.55 «Вовачка - 2». Камедыйны серыял.  
07.50 Фільм «Паміж анёлам і начысцікам». Францыя, 1995.  
09.30 «Луцапанарама».  
10.00 «Відачоўнік прадстаўляе: саме смешнае».  
10.50 «Вялікі сняданак».  
11.30 «Сандаты. Залатыя серыі».  
13.15 «Добры дзень, доктар!».  
13.50 «Дарагая прададача».  
14.10 Фільм «Вуліца поўная нечаканасця», СССР, 1957.  
15.35 «Ладзіміна».  
16.30 «24 гадзіны».  
16.55 Чэмпінат Рэспублікі Беларусь па футболе: «Шахцёр» (Салігорск) - «Дынаамо» (Мінск). Прамая трансляцыя.

17.30 Футбол. Ліга чэмпіёнаў УЕФА. Відэасенсіс.  
18.05 Суперлото.  
19.15 «OFF STAGE LIFE».  
19.30 Документальная-біографічны цыкл «Мая праўда» (Україна).  
20.30 «Суперлото 5 з 36». Забаўляльнае шоў.  
20.55 «КЕНО».  
21.00 «У цэнтры ўвагі».  
22.05 Вострасюжетны дэтэктыўны серыял «Ліквідацыя» (Расія). Заключчны серыя.



07.00 АНТ прадстаўляе: «Нядзельная раніца».  
08.00, 09.00 Нашы навіны.  
09.05 Нядзельная пропаведзь.  
09.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная ніна». 2004 год.  
09.55 «Шалапутныя нататкі».  
10.15 Пакуль усе дома.  
11.10 «Фазэнда».  
11.50 «Ранішняя пошта».  
12.25 Камедый «Лысы нянъка: Спецзаданне».



ІДЭАЛОГІЯ

# РАЎШАН І ДЖАМШУТ — АРЫЙЦЫ

Іван БІЧ

Тээсі пра тое, што таджыкі паходзяць ад старажытных арый, у цяперашнім Таджыкістане ператварыўся ў частку афіцынай ідэалогіі. На чарзе стварэнне інтэрнацыяналу арыйскіх нацый.

У Савецкім саюзе арыйскі міф як дзяржаўная дактрина гітлер-раіскай Германіі быў пад суроўмі заборонай. Нават за захаванне ў кніжнай шафе твораў Альфреда Розенберга — вядучага тэраторыка Трэцяга Рэйху, які спяврдаў, што кіруючая ролі ў свеце мусіла належаць арыйскай (немецкай) расе, — пагракала турма. Аднак ціпэр высвятаў, што так заборона дзеянічала не паўсюдна — яшчэ ў 1950-х гадах Кампартыя Таджыкістана неафіцыйна змовіла гісторыків канцепцыю пра тое, што таджыкі — нашчадкі арый.

Асацыяція з легендарнымі арыйскімі патрэбна была, каб у некаторай ступені кампенсаваць масавую нацыянальную трауму. Маюцца на ўзвесе наступніўца савецкага нацыянальна-адміністрацыйнага размежавання ў Сярэдній Азіі ў 1920—1930-х гадах. У выніку рэформы ў створаную ў 1924 годзе Таджыкскую АССР (на той час частку Узбекской ССР і будучую асобную савецкую рэспубліку) не ўйшлі Самарканд, Бухара і іншыя эканамічна развітыя гарады і рэгіёны, дзе працавала і дасколь працаваў шмат таджыкаў.

Дарочы, нацыянальная палітыка бальшавікоў у Сярэдній Азіі

У выніку таджыкікам чыноўнікам давялося прыдумаць тлумачненне: свастыка — арыйскі знак сонца — ёсць правільная і няправільная



У Таджыкістане знайшлі сапраўдных арыйцаў

скага насельніцтва яшчэ не было — большасць называла сябе галоўным чынам «мусульмане».

Так і інакш у 1950-я гады ўзімілі канцепцыю арыйскага паходжання таджыкаў. Яе галоўныя тэзіс: таджыкі — нашчадкі арыйцаў, яны з'яўляюцца «сапраўднымі каронінамі» насельніцтва рэгіёна, у той час як цюркскія народы нібы пайшлі ад «прышлых» казацкіх.

З крахам «вялікага імагутнага» СССР арыйскі тэмэ далі залінае свято. Ціпэр таджыкі сталі прымітиўныя нашчадкімі насельніцтва Арыяны — арыйскай цывілізацыі, якая бышчам існавала восем тысяч гадоў таму. Дарочы, у гэтай галіне гісторыкі з Душанбе нават далі фору Туркменбашы, які таксама любіў шукаш карабель туркменаму ў глыбокай старажытнасці. Яго прыдворныя гісторыкі «даказалі», што туркменская дзяржава існавала 6 тысяч гадоў таму.

З'явілася і юзэ пра «гістарычныя», ці «вялікі», Таджыкістан.

Хто б сумніваўся, што ў ролі галоўнага арыйца выступіць сам таджыкскі прэзідэнт Эмамалі Рахмон. 12 верасня 2003 года ён выдаў спецыяльны ўказ, паводле якога «у мэтах вывучэння і працаганды ўнёску арыйцаў у гісторыю сусветнай цывілізацыі, выхавання пакаленіяў у духу нацыянальнай самасвядомасці, дзеля развіція сузязіў паміж народамі і культурамі» 2006 год абраўшчыся «Гедам арыйскай цывілізацыі». Тады былі арганізаваныя шматлікія ўрачыстыя мерапрыемствы, а вуліцы таджыкскіх гарадоў упрыгожылі плакатамі, якія праслаўлялі арыйскія карані таджыкаў.

На некаторых з тых плакатах была намалёвана свастыка. У выніку таджыкім чыноўнікам давялося прыдумаць тлумачненне: свастыка — арыйскі знак сонца — ёсьць правільная і няправільная. У фашыстсту яна была няправільная, паколькі промні на ёй рухаючыяца направа. А ў таджыкаў — правільная, таму што промні накіраваныя ў левы бок.

Відавочна, што культ арыйў вельмі трывожна ўспрынялі ў Ташкенце. Існуюць шмат памежных канфліктаў з Душанбем. Акрамя таго, таджыкскае пытанне застаецца вельмі важным ва ўнутранай палітыцы Узбекістана. Таджыкі дасюль складаюць вялікую частку насельніцтва некаторых буйных гарадоў, што дае падставу таму ў Раҳмону қазац (праўда, не на афіцыйным узроўні) пра неабходнасць рэвізіі вынікаў савецкага нацыянальнага-адміністратыўнага размежавання.

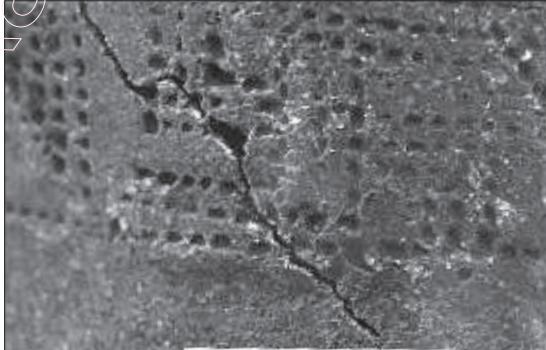
З узбекскага боку таксама распачаліся гістарычныя пошуки,

закліканыя аспречыць «арыйскае першародства» таджыкаў. Набор аргументаў вельмі шырокі — ад адміяўлення тоеснасці таджыкаў і арыйцаў да спяврдаў, што цюркі ёсьць галоўнымі аўтахтонамі Сярэдній Азіі.

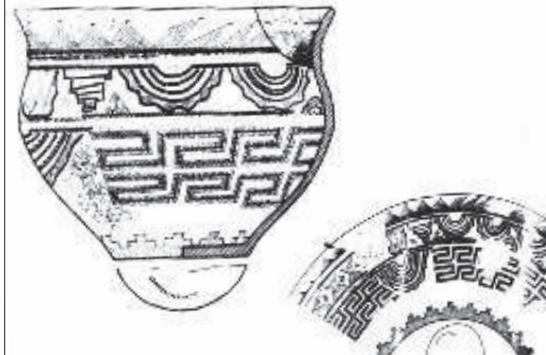
Узбекскія гісторыкі імкнуцца

таксама звузіць араал «традицыялага» праўжывання таджыкаў, амежаваўшы яго горнімі раёнамі Паміра. Нароўшце, у Ташкенте ёсьць уласная гісторычна-міфологія, што, відзе, дарадов ціпераўшні ўзбекскай дзяржавы ад імперыі Цімура, якая таксама ў свой час уключала ў сябе практична ўесь Цэнтральную-Азійскі рэгіён.

Адначасовы Таджыкістан спрабаў выкарыстаць арыйскую тэму ў якасці геапалітычнага козыра. Раҳмон прапанаваў праект «персідскага дыялогу» — ініцыятыву альянсу Афганістана, Ірана і Таджыкістана як аўяннання краін, блізкіх этнокультурна. Іслям ўжо часткова реалізавана.



Кераміка Сінгапурскай цивілізацыі, знойдзеная ў Сярэдній Азіі



сапраўды была вельмі дзіўнай і супяречлівой. Так, па выніках згаданага вышы падзелу, невядома куды зіні цэлы этнас — сарты. Адпаведна царскому перапісу насельніцтва 1893 года, сарты існавалі, а па выніках савецкіх перапісаў іх ужо ніяма. З іншага боку, бальшавікі былі пінёрамі ў сваій справе. У 1920—1930-х гадах выразней нацыянальна-этнічнай самаідэнтыфікацыі ў тулыбы-

Гэты «гістарычны Таджыкістан», па словаў некаторых таджыкскіх аўтараў, існаваў, прынамсі, ужо 2500 гадоў таму і быў створаны персідскай дынастыяй Ахеменідаў. Ён нібыта ахопліў усю тэрыторыю праўжывання старажытных арыйў — Сярэднюю Азію і вялікую частку тэрыторыі Ірана і Афганістана. Пры гэтым актыўна пачаў ужыванца тэрмін «маленькі сучасны Таджыкістан».

тэнсіўным дыялог з Еўрасаюзом». Расія, паводле праведзенага этай арганізаційнага даследавання, упершыню нават апінулася ніжэй Беларусі. Аднак паходзіцца этым Мінску ўпісмі выпадку не можа. Справа ў тым, што гэта краіна займае ўсёго толькі 151-месца ў свеце, і эксперты арганізацыі «Рэпарцёры без межаў» не бяруцца спяврдаў, што цюркі ёсьць арыйцаў, «ці захаваеца выяўленая тэндэнцыя». Смерць Алега Бебеніна можа толькі ўзмініць іх сумнівы.

«Sueddeutsche Zeitung» (Германия)

Рызыкну выказаць здагадку, што кактэйл Молатава ў адрас расійскага пасольства сталі толькі першай акцыяй тых радыкальна настроенных прыхільнікаў цяпрашніх уладаў, якія выступаюць за падаўжэнне паўнамоцтваў

цяпрашніга кіраўніка дзяржавы. Яны робяць стаўку не на правядзенне выбараў, якіх хоць і будуть у канчатковым выніку прайгрынаў, але пакідаюць хоць нейкую магчымасць афіцыйнаму Мінску «захаваць твар», а на ўвядзенне рэжыму надзвычайнага становіща. Разам з тым, зразумела, што гэта толькі размінка перед боем. Ты сілы, якія стаяць за нападам на расійскае пасольства, разумеюць, што для таго, каб і далей дзастабілізаць сітуацыю ў краіне, і тым самым вымусіць улады ўвесьці надзвычайнай становішча, будучы патрабныя дадатковыя акцы. Прыйдзіць яны павінны будуць ісці па нарастаючай.

«Regnum» (Расія)

А дносіны паміж Мінскам і Масквой няўхільна пагаршаюцца з тых часоў, як Уладзімір Пуцін

## ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЭСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Гэта (фільмы «Хросны Бацька») ўсё ад бясілля. Пүчин не можа разбараць з Лукашэнкам, рэжым якога ён карміў дубігі гады. Што нядзіўна, паколькі беларускі «Бацька» выкіраісту атрыманы ад Расіі грошы на ўмацаванне ўласнай улады, разпрэсіунага апарату і зінчай апазіцыю. Ён забяспечыў сабе абсолютную ўладу, і зараз яго скалупніць немагчыма. Таму Пүчин і шалее.

«Республіка» (Казахстан)

Інтарнэт-сайт Бебеніна на працягу многіх гадоў быў платформай для демакратычнага руху ў Беларусі. Незалежным журналістам ужо даўно пагражале небяспека, хоць арганізацыя «Рэлпартэр» без межаў» летася прыйша да вынікаў, што сітуацыя ў гэтым галіне «трошкі палепшылася пасля таго, як стаў больш ін-

вырашай адмовіца ад льготных тарыфаў на расійскую нафту і газ для Беларусі. Аж да 2007 года Мінск набываў нафту па танных коштах, і частку ў перапрацоўвай для далейшага перапродажу на єўрапейскім рынку. Гэта злачное дно дазволіў Лукашэнку адмовіца ад рызыкунных эканамічных рэформаў і адначасова забяспечыць сабе палітычнае даўгальце. Зараз, калі быlyя расійскія саюзнікі ўзялі яго за горла, напярэдадні прэзідэнцкі выбараў, прызначаных на будучы год, становішча ў Лукашэнкі вельмі няяростнае. Ён шукае новых партнёраў, куплюе нафту ў Венесуэлу і заліўяе пра імкненне нармалізаціў адносіны з ЕС і нават з Амерыкай, якія прысьвіла яму тытул «апошняга дыктатара Еўропы».

«Le Figaro» (Францыя)

## ЗАМЕЖЖА

### ▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

#### ЗША. УЗДЫМ КАМУНІСТЫЧНАГА РУХУ

У се ведаюць, што ў ЗША вельмі не любяць камуністу. Таму, наўнаглядзячы на крызіс, для шмат каго нечаканым стаў шпарашні рэнесанс партыйнага левага радыкальнага кшталту. Здаецца, такога феномену тут не бачылі з 1960-х гадоў, калі моладзеўскім кумірамі былі Чэ Гевара і Мао Цзэдун. Лепшым прыкладам з'яўлецца ход выбарчай кампаніі ў Палату прадстаўнікоў і парламенты штатаў. У некаторых штатах левыя маргінаны нечаканы здолелі сабраць колькасць подпісаў, неабходную для регістрацыі ў якасці кандыдатаў. Так, у штаце Вермонт аж сям актыўістамі Сацыялістычнай партыі сабраў патрабовыя для регістрацыі 500 подпісаў. У Гаўдінёў Караліне ўсе перадвыбарчыя фармальнасці перададолеў кандыдат ад Партыі рабочых сямяй. Тоє ж самае ўдалося лідэру групоўкі «Сацыялістычная акцыя» ў штаце Мэн. Тут таксама даунуло не бачылі чырвоных кандыдатаў, і менавіта з 1966 года. Прауда, нягледзячы на ажыўленне радыкальных левых настстрояў на амерыканскім грамадстве, шанаў перамагачы на выбарах у прадстаўнікоў камуністычнай пльні вельмі мала. Лічыцца, што кандыдаты, якія лічяюцца за дэмакрату, маюць шанцы толькі ў двух штатах: Вісконсін і Арканзас. Прычым эта не марксісты-ленинцы, а прадстаўнікі Партыі Зялёных, якіх падтрималі прафсаюзы і максымінскія асацыяцыі.

На матэрыялах «Green Left Review» (Аўстралія)

#### ВЕНЕСУЭЛА. АПАЗІЦЫЯ АТРЫМАЛА ПАКУТНІКА

Франклін Брыта — фермер, у якога ў рамках дзяржаўнай аграрнай рэформы ў 2003 годзе канфіскавалі 229 гектараў зямлі. Рэформа была ініцыяваная аса-бістам Уго Чавесам. У адказ былы фермер не тады дайно аўбісці гладаўку, патрабуючы свае гектары назад. З невялікімі перапынкамі яна цягнулася ў 6 месецяў. У выніку ён стаў вакынчыць менш 40 кілаграмаму і, як трэба было чакаць, памёр. На працягу ўсёй гладаўкі ўлады адмаўляліся вярнуць канфіскаваныя. Міністр сельскай гаспадаркі называў чыннік сенчурака Брыты «валюнтарыстычнай выхадкай». Так і накоць, нябожчык адразу стаў сімвалам апазіцыі. На пахаванні Брыты прысутнічалі актыўісты партыі Дэмакратычны саюз, які праводзілі яго ў апошні шлях словамі: «Адчыніў! Мы прайнігем барацьбу». Апазіцыянеры таксама збіраюцца скардзіцца ў адпаведная судовыя органы на тое, што ўлады ўсе ў гаду запар інгаравалі пратэсты фермера.



На матэрыялах «El País» (Іспанія)

#### ЛІВІЯ. ЗЛУЧАНЫЯ ШТАТЫ АФРЫКІ



Муамар Кадафі зноў загарэўся ідэяй стварэння Злучаных Штатаў Афрыкі, кідучы павінныі ўвайсі ўсе дзяржавы Чорнага контынента. Увогуле, ён дайно марыць пра такое аўяднанне, якое, па яго словаў, дасць Афрыцы шанец развівіцца без Захаду. Парадаксальна, але на першы погляд абсалютна не практичнай ідэя падабаеца шмат якім місцовым урадам. Увесь сакрэт утум, што Трыпалі, які багаеце на экспарце нафты, дае аматарам Афрыканскіх Штатаў грошовую дапамогу. На гэтым тыдні ў Угандае адбудзеца наступны саміт Афрыканскага Саюза — паводле пачатковай ідэі, пераходнай каардынacyjнай структуры. Напярэдадні Кадафі нечаканы звяў, што краіны — уделніцы сустэречкі «блізкі да стварэння аўданай афрыканскай адміністрацыі». У гэта, аднак, верыцца вельмі слаба. Хаць бы таму, што зарас Афрыка адзначае 50-ю гадавіну так званага года Афрыкі. Годам Афрыкі празвалі 1960-ы за то, што большасць былых афрыканскіх калоній тады атрымалі незалежнасць. Юбілей паўсюдна выклікаў буйную нацыяналістычную істрыю вакол гісторычнага значэнняў гэтых падзеяў. Наўрад ці ўтакой грамадскай атмасферы лідэры афрыканскіх краін дадычы згоду перадаць частку суверэнітету наддзяржайнym структурам пакуль мала каму зразумелага фармавання.

На матэрыялах «Le Monde» (Францыя)

### ► ПАДРАБЯЗНАСЦІ

# ПАДАРУНАК АД ТЭРАРЫСТАЎ

Алег НОВІКАЎ

**На 50-ю гадавіну свайго дня нараджэння ЕТА — арганізацыя прыхільнікаў незалежнасці Краіны Баскаў — зрабіла іспанцам сюрприз. Сепаратысты заявілі пра аднабаковае прыпыненне вайсковых дзеянняў.**

Відэа з заявай з'явілася на канале брытанскай службы BBC, журналісту якой невядомыя перадалі запіс у адным з лондонскіх кафе. На стужцы трох чалавекі ў масках. Доўгі час яны паліваюць будым усю іспанскую палітычную эліту і прастраўляюць ЕТА, якія «на прайні 50 гадоў арганізуе грамадскую супольнасць на бацькоўшу супраць гвалту і стратгія змінчэння». Пасля доўгай прыплюдні наэнще прамаўляючы галоўную фразу пра тое, што арганізацыя сепаратыстаў адмаяўляе ад вайсковых дзеянняў на некалькі месяцаў. У дадатак Мадрыду быў прапанаваны дыялог. Выступуць таксама адзначылі, што адзінамі выйсці з крызісу можа быць «шырокі дамакратычны прайс».

«Патрэбны дамакратычны практэс, які даў бы слова народу. Толькі тады, калі баскскай нацыі будуць дадзеныя права і гарантыві, з'явіцца магчымасць раешнення канфлікту», — сказаў адзін з герояў запісу.

Ролік, які адразу з'явіўся ж на YouTube, пабіў на Піренеях усе рэкорды па прагляду. Яго актыўна каментуюць, аналізуюць. Падключыліся нават эксперыты, здольныя па тэмбру голасу вызначыць психічны стан чалавека. Па іх словам, тэмбр галасу ўзвышае падзейнікі ўсіх дзеянняў.

Галоўныя аспекты шматлікіх каментарыяў наступныя: што прымусіла тэратыстаў зрабіць такога кшталту заяву, як павнін рэагаваць урад на крокі тэратыстаў і як гэта звязаць адпослушніцтва на сітуацыі ў Краіне Баскаў. Тут, нагадаем, дзеічайцуць драконаўскі законы супраць нацыяналістуў з накірунку гэтак званых ізquierda abertzale (левыя патрэбёты). Іх партыя «Батасун» пазабілана рэгістрацыі за сімпатіі да ЕТА, яе быльмі лідэрам забаронена выступаць публічна, а сябрам нельзя ствараць новыя выбарчыя ініцыятывы.

Трэба адзначыць, што падобныя заявы пра прыпыненне вайсковых апераций ЕТА рабіла за 50 гадоў існаваніем восем разоў. Апошні раз мір наступіў у 2006 годзе. Пртым тэратысты казалі пра «перманэнтнае перамір'е». І кожны раз, вытрымаўшы пайзу, зноў пачыналі падкладваць бомбы. Так, перманэнтнае перамір'е» 2006-га закончылася трэктам у мадрыдскім аэропорце Barajas, вынікам якога стала смерць двух чалавек.



Аднак на гэты раз да дэкларацыі баявікоў ставіца больш уважнія. Яна стала сімвалічным эпілогам серыі сумесных іспанска-французскіх контратэрарыстычных апераций. У іх выніку за краты трапілі 32 актыўісты групоўкі, уключаючы шасць кіраўнікоў. Таксама, як сцвярдждае іспанскі МУС, была разбурбана сетка ў Францыі, створаная тут яшчэ ў часы Францыі.

Тэратысты спрабавалі сунуцца ў Партугалію, аднак эміграваць не ўдалося. Місцовая паліцыя выкрыла цах па вытворчасці бомбамі і два склады са зброяй. Ходзіць чуткі, што новай базай ЕТА можа стаць Венесуэла. Якбы тое не было, нацыяналістичнаму падполлю нанесены моцны ўдар. За апошні год ЕТА не арганізавала ніводнай вылазкі. Застаўся не реалізаваным план замаху на караля Хуана Карласа, які па словам іспанскага МЭС, тэратысты планавалі на канец мінулага года.

Менавіта ў логіцы апісаных падзеяў каментуюць заяву ЕТА прадстаўнікі іспанскага ўраду. Дырэктаў дзярпаменту ўнутраных спраў кажа: «ETA не засталася нічога іншага, як зрабіць падобныя крокі». Такі падъязох вызначае форму рэакцыі ўладаў на прапановы тэратыстаў наконт дыялогу. Ніякіх перамоў. Толькі капітуляцыя.

Варта прызнаць, што такая пазіцыя пасуе настроям часткі іспанскага грамадства. Аўтар перадавоў артыкула ў штодзённіку «El País» задае пытаннем: «Чаму яны прыпынілі зарас? Відавочна, таму што разумеюць: за канчавіцца бензін і лепш зрабіць выглад, быццам самі прыпынілі мовчыні, чым яна рана ці позна спыніцца».

Баскская нацыяналісты, між тым, дружна вітаюць слоўы ЕТА пра перамір'е і неабходнасць дамакратычнага практэса. На іх думку, зробленыя тэратысты крок у напрамку панавання грамадзянскага міру.

Пры гэтым яны схіляюцца да той думкі, што тэратысты пайшлі на саступкі не таму, што ЕТА спустила супраць іх граніцы. Але на правядзенне рэферэндуму па пытанню незалежнасці Краіны Баскаў Мадрыд дакладна не пойдзе.

быццам тэратысты зразумелі бесперспектывнасць ваксовай стратэгіі, заложнікам якой стаў нацыяналістычны трэці сектар.

Сапраўды, выключанне ў 2003 годзе «Батасуну» з палітычнага спрэсу прывяло да з'яўления новых нацыяналістычных практэстаў, не звязаных з традыцыйнай ізquierda abertzale. Напрыклад, партыя Aralar, лідэры якой адмоўна ставіцца да ЕТА, змагла ў 2008 годзе прайсці ў рэгіянальны парламент. Дадатковы фактар для таго, каб скласі зброю, — практэсы ў Каталоніі. Каталонцы ніколі не мелі такога моцнага ўзброенага руху за незалежнасць, як баскі. Аднак цяперашні Статут Каталоніі дае краю значна больш правоў у рамках іспанскай дзяржавы, чым Краіне Баскаў.

Раней з'явілася інфармацыя пра тое, што ізquierda abertzale зрабіла кіраўнікам ЕТА ўльтыматум, патрабуя прыпыненне ваксовых акцый. Да іх далучыліся 700 баскскіх нацыяналістуў, якія зараз сядзяць у іспанскіх турмах. Калі верыць прэсе, кіраўніцтва было «Батасуну» хоча выставіць свой спіс кандыдатаў на камунальных выбарах, якія прызначаныя на наступны май. У час, калі «Батасун» дзеялічала легальная, нацыяналісты стабільна збіralі на месцах да 10 практэнтаў галасу.

У любым выпадку, нацыяналісты паспрабуюць навізіць Мадрыду нейкую форму дыялогу. Ужо з'явілася інфармацыя пра пачатак кансультатыўнага вядучых баскскіх партый на гэтым контэксте.

Але з тым дыялогам ёсьць адна вялікая праблема. Каб дабіцца міру ў рэгіёне, траба пазбавіць тэратыстаў легітимнасці ў ваших грамадствах. А зрабіць гэта цяжка, асабліва з улікам вынікаў рэферэндуму 1977 года па практэсу іспанскай канстытуцыйнай правы баскскага народу. Большаясць баскскіх тады прагаласавала супраць практэту. Па логіцы, траба правесці новае ўсенароднае аптымітэне і такім чынам канчаткована перавярніць гэтую сторонку гісторыі. Але на правядзенне рэферэндуму па пытанню незалежнасці Краіны Баскаў Мадрыд дакладна не пойдзе.

ВІЗІТ

# ЛЕПШ БЫ ПАПА ПАЕХАУ У СССР

Алег НОВІКАЎ

**У сярэдзіне верасня Папа Рымскі Бенедыкт XVI пачынае афійны візіт на Туманы Альбіён. Скандалы гарантаваны.**

Апісваючы грамадскую атмасферу, якая пануе ў Вялікабрытаніі напярэдадні прыезду Папы Рымскага, журналісты згадваюць часы «халоднай вайны». Тады, асабліва ў першыды разрадкі, час ад часу ўспыўала тэма магчымага візіту Папы Рымскага ў Москву. Правая прэса реагавала на падобныя спекуляцыі тытуламі пра тое, якія цяжкасці і хажі чакаюць пантэфіку ўкраіне свету. Аднак сёння шмат хто ў журналістікіх колах, згадваючы тых публікацыі, прызнае: візіт Папы ў СССР, калі бы ён меў месца, прайшоў бы значна спакайней, чым запланавана на сярэдзіну верасня турне.

Усе прагрэсіўная грамадскасць Вялікабрытаніі знаходзіцца ў стане падрхтоўкі альтанапскіх пратэстатаў. Усе чахаюць з'яўленіе ў краіне пажылой неяўлікага мужчыны, каб выставіць яму ражунак за шматлікія грэхі.

Спектр брытанскіх працёўнікаў Папы Рымскага неабсяжны. Пачаць апісваць яго можна з флангу гомасексуалістаў, якія даўно непратаўвілі Лондан у сваю Меку.

Зразумела, што ім не падабаецца катэгарычна адмоўная пазіцыя святога пасаду адносна аднаполага сексу.

У мінулым годзе ў Ватыкане пабачыў свет спецыяльны дакумент «*Anglicanorum coetibus*», які рэгулюе працэдуру пераходу англікан на каталіцтва і нават вітае такія пераходы



«Здаецца, што Бога няма». Гэты слоган бывшы напісаны на славутых лонданскіх чырвоных аўтобусах, што дала падставу турыстам з пачуццем гумару казаць пра тое, што Англія — гэта краіна атэистичных аўтобусаў.

Толькі ў Англіі ёсць выпадкі адлічанін з навучальных установаў настаўнікаў за тое, што яны падчас лекцый згадвалі нешта пра Бога. У англійскім праве гэта лічыцца злачынствам, якое называецца «прымушэнне да ролігійных практик».

Не пройдзець міма і змагары са СНДам, якія абавязковы ўзгадаюць господа з Рымам кампанію супраць выкарыстання прэзверватываў

у Афрыцы.

Нарэшце, там-сям у краі, асабліва ў Паўночнай Ірландыі, засталіся

3 улікам усіх прыведзеных вишэй негатыўных фактараў, Папе, здаецца, было бы лепш застасцца ў Рыме.

Аднак, магчыма, менавіта гэта акаплічнасць — франтальная атака брытанскіх атэістаў на царкву — і дае Папе шанец вярнуць Англію ў лоне апостольскай царквы або прынаесь наблізіць да яе.

Па-першым, візіт Папы можа стаць вырашальным для шматлікіх пратэстанцікіх вернікаў. Апошнія рэформы ў англіканскай царкве — права абіраць біскупамі жаночы, талерантнае стаўленне да тых жа гомасексуалістаў — нарадзілі ў прыходах унутраную кансерватыўную апазіцыю. Ідзе вострая палеміка. Часам атрадоксы думаюць: а ці не кінучу дурную спрочку з мадрістамі і не пайсці ў касцёл?

Пана гатоўы ісці ім наступстрach. У мінулым годзе ў Ватыкане пабачыў свет спецыяльны дакумент «*Anglicanorum coetibus*», які рэгулюе працэдуру пераходу англікан на каталіцтва і нават вітае такія пераходы. Каталіцкая прэса піша, што Кацёл можа атрымаць у Англіі 400 000 новых прыхильнікаў рэформатарскай царкви. Нідзінна, што цэнтральным фрагментам праграммы папскага візіту да англікан стане наданне сану святога Джону Генры Ньюману. Ньюман пачынаў як пратэстанцкі святар, а пасля перайшоў у каталіцтвам.

Па-другое, Папа будзе выступаць у час пілігрімікі як сімвал дыялогу паміж цэрквамі, што надае яму імідз галоўнага абаронца хрысціянства.

У Бенедыкта XVI таксама запланаваны сустэрэчы з каралевай Лізаветай II, а таксама з архібіскупам Кентэрберыйскім Роузнам Уільямсам. Пантыфік таксама мае намер правесці набажэнствы ў шматлікіх брытанскіх гарадах і выступіць у парламенце.

Застаецца спадзявацца, што гэты візіт будзе паваротным у кадэнцыі Бенедыкта. Нарэшце ёсць будзудуць пра педафільскі скандал і будуць згадваць Папу як чалавека, які аўяднаў каталікоў і англікан.

Акрамя таго, брытанскія геі не могуць прафабічы касцёлу паслядоўнай пазыцыі ў пытанні, ці могуць аднапольна пары выхуваць дзяцей. Пачынаючы з 2005 года лесбійскі і гомасексуальныя пары ў Вялікабрытаніі па закону могуць браць дзяцей на выхаванне з інтэрнатаў. Аднак каталіцкія інтэрнаты адмоваўніца аддаваюць дзяцей у таікі сем'і. Дакладней сказаць — адмаўляюць. Вышыншы суд прызнаў гэту парушэннем заканадаўства. У адказ каталікі вырашылі ўвогуле зачыніць сваю сетку інтэрнату. Цікава, што прэсa папіць гэтае рашэнне ні чым іншым, як актам дыскрымінацыі гэлі.

«Крыў» Папы таксама жадаюць абаронцы правоў дзяцей. Яны заўважаюць архітэктан Папу адразу па прылёце і тут жа павесіць на яго адказнасць за ўсе падпадкі педагогіў ў каталіцкіх школах.

Будучы пратэставаць і атэісты. Англія лічыцца краем з самым нізкім працентам вернікаў у Еўропе. Толькі тут улады маглі дазволіць атэістычнай арганізацыі Брытанскіх таварыстваў гуманісту рэкламаваць сібе з дапамогай лозунгу

## ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ



### СЯРГЕЙ ЦІГІПКА

Здаецца, менавіта лідэр партыі «Моцная Украіна», віцэ-прем'єра па пытаннях эканомікі Сяргея Цігіпку ва урадавых кулуарах рытулюць на ролі галоўнага кішэннага апазыцыонера. Пра гэты сведчыць дэве падзея. Спачатку аўтарытэтнае сацыялагічнае агенцтва Разумкоў апублікавала вынікі аптыманія наконт даверу да палітычных сіл. Адпаведна ім, рэйтынг Януковіча і яго каманды за апошні трохмесячны рухнуў з 43 да 27 працэнтаў. Гэта яшчэ не катастрофа (у Юшчанкі

рэйтинг апошні год знаходжання на Банкаўскай вуліцы не быў вышэйшым за 7 працэнтаў), аднак дастаткова трывожны сігнал. Тым больш, што звесені пачнецца павышэнне коштава на камунальныя паслугі. Першыя рэакцыі улады на кепкую навіну чамусці сталі патраўкі ў Закон аб мясцовых выбарах. Па першапачатковаму варыянту выстаўляць кандыдатурагі партыі на суполкі, якія былі зарэгістраваныя як мінімум за год да выбараў. Такая норма была накіраваная супраць маладых палітычных лідэрў Цігіпкі, Яценку і Грыцынкі, партыйныя структуры якіх толькі ствараюцца. І пасля гэтага Януковіч нечакано адмінне пункт пра аблежванні для партыі. Эксперыты аднаголосы: Віктар Федараўчык хоча, каб Цігіпка набраў больш месцаў і стварыў добры плацдарм да будучых парламенцікіх выбараў. Калі рэйтинг даверу да Партыі рэгіёнў будзе падніміць і дае, да Сяргея Цігіпкі пойдзець быўлы выбарчыкі Партыі рэгіёнў. Іншыя эксперыты кажуць нават, што Цігіпка будзе адведзеная яшчэ большая роля. Быццам на Украіне ствараецца падобная на расійскую партыйную сістому, дзе роля «Адзінай Расіі» дастаецца бела-блакітным, а «Стравядлівай Расіі» стане «Моцной Украінай».

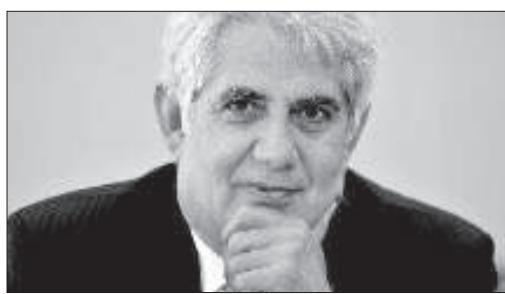
### АЛЕКС САЛМОНД

Прем'єр-міністр аўтапомнай Шатландыі, лідэр партыі нацыяналістаў можа атрымаць мінушку шатландскі Гарбачоў. Нацыяналісты, якія плануюць у хуткім часе правесці рэферэндум аб пачатку выхаду краю са складу Вялікабрытаніі, пайшли на смену рэформу. Ім предстаўлены ў парламент план па барацьбе з алкагалізмам. Закон можна парашуць са славутым указам Гарбачава 1985 года. Яго голоўная фішка — цана на алкаголь будзе падніміць ў трох разы. Прычым рэформа будзе тычыцца алкагольных напояў у супермаркетах, дзе іх звычайна з-за нізкіх коштава набываюць бедныя людзі. Такім чынам, нацыяналісты біраюць захаваць здароўе нацыі і аднасоча палепшыць статыстiku злачынстваў, на якія беднікі ў самыя часы Гарбачава паднімалі палітычныя супернікі. Крыктыкі кажуць, што рост коштава на алкаголь прывядзе да стварэння чорнага рынку. Тым больш, што побач з Англія, дзе кошты застануцца старымі. Застаецца дакачаць, як новы закон адлюстроуецца на палуплянцы нацыяналістаў і іншіх незалежнасці ад Лондану. Увогуле, шатландскія нацыяналісты — цікавыя палітыкі. Раней яны прынялі закон пра якасць яек і патрабавалі ад бацькоў абавязковыя зборы на скулай.



### КЕН УІЯТ

Сябра аўстраільскай партыі лібералаў стаў першым у гісторыі 5-га кантынента абарыгенам, які атрымаў мандат дэпутата парламента. Больш того, ад яго і яшчэ чатырох кандыдатаў ад малых партый залежала, лейбэрсты або кансерваторы сформулюць кабінет. Ні першыя, ні другія не сабралі большасці. Сам Кен заявіў, што ў дзень галасавання аддасць голас за лейбэрстаў, паколькі менавіта эта партыя раней прапрасіла прафесіональныя супернікі з-за інтарнатаў. Яго родныя таксама перажылі гэту трагедыю. Такое раашэнне каштавала яму нерваву. На парламентарыя абрушылася плынь ананімных паведамленняў і тэлефонных звонкоў з пагрозамі. А паколькі дэпутат мае не белую скру, пагрозы часты быўлі расіцкага характу. Самае цікавае, што да кампаніі ціску кансерваторы падключылі і тубыльцаў. Прымым з таго самага племені, адкуль ён паходзіць. Яны заявілі, што Кен прадаў іх інтарнэты каланізатарам, што ён, як какос, — звонкі чорны, унутры белы. Уся гісторыя закончилася пасля таго, як парламентарыя абрушылася плынь ананімных пагрозамі. А дэпутатаў ад малых партый адаў прафа міністру фармаваць урад лейбэрастам. Аднак асадак ад этаі гісторыі ў Кена застаўся. Па яго словам, ён вельмі расчараўваўся ў родным племені.





► ФЭСТ

# ВОСЕНЬСКАЯ ТАНАЛЬНАСЦЬ СУЧАСНАГА ФАЛЬКЛОРУ

Анатоль МЯЛЬГУЙ

Ужо другі раз запар фэст «Камяніца» становіцца самай заўважнай падзеяй на ўсёй нацыянальнай фальклорнай сцене. Эта стала магчымым таму, што да яго ўдзелу былі запрошаны не толькі ветэраны айчыннай фолк-музыки, але і маладыя, таленавітая калектывы, якія прадставілі сваё арыгінальнае разуменне нацыянальнага фальклору. Прауда, нярэдка гэта разуменне набывае такія рысы, што размову пра адраджэнне фальклору можна весці з вялікай долей насцярожанасці. Творчыя працы ў айчыннай фолк-музыцы — падства для аналізу прафесійных фальклорыстаў, мы ж сёня засядрэзімся на фестывальных калізіях.

## Верасень: дождж ці сонейка?

Тыя хто, лічыць сябе ветэранамі «Камяніцы», добра падрыхтаваліся да сюрпрызы ўвесенскага надвор'я: слухачы захапілі з сабой щеплае адзенне, гумавыя боты, гарачую кашу і харчи, каб не сумаваць пад праліўнымі заляжнымі дажджамі, якія дадалі столькі незабытых рысы мінулагодніяй «Камяніцы».

Але і тут прырода ўнесла свае прыемныя карактыры: кропельнікі дажджу толькі ў пачатку фесту наважыліся выпрабаваць слухачоў на трываласць, але хутка скончыліся, і піццічыя сонечныя проміні запанавалі над цудоўнымі краявідамі Строчыцы і драўлянымі шаўдурамі Музею народнай архітэктуры і побыту. Нагадаю, што менавіта краіўніцтва гэтага музею і ўладальнікі растарана беларускай кухні «Камяніца» сталі ініцыятарамі аднайменнага open-air-фесту, увесе збор ад якога пайшоў на патробы беларускага скансена.

## «У нашай ніvi да Дажыначкі...»

Слухачы, якія першыя трапілі на фестывальнае поле, горача вітгілі видучага «Камяніцы-2010» — лідэра вядомага фольк-мадэрн-гурта «Палаца» Алега Хаменку, які і запрасіў на сцену першага ўдзельніка фесту. Гонар адчыніць яго праграму выпаў фальклорнаму гурту «GUDA», удзельніцы якога яшчэ раз засведчылі сваё выключнае становішча на ўсёй айчыннай фолк-сцене. І не толькі дзякуючы ўнікальным старажытным спевам, але і з дапамогай традыцыйных для іх перфор-



Гурт «Палац»



Гурт «Троіца»



Гурт «Guda»

мансану паводле каляндарных абраадаў беларусаў.

Гэтым разам выступу «GUDA» быў прысвечаны актуальному ў гэтыя дні святы Дажынок, тэатралізаваныя элементы якога вельмі ажыўлі праграму фесту, і слухачы з задавальненнем паўдзельнічалі ў народным абраадзе.

Калі ж над фестывальным полем загучалі рыфы і акорды рок-гурта «Рокаша», слухацца аўдзітрыя скончыліся, і піццічыя сонечныя проміні запанавалі над цудоўнымі краявідамі Строчыцы і драўлянымі шаўдурамі Музею народнай архітэктуры і побыту. Нагадаю, што менавіта краіўніцтва гэтага музею і ўладальнікі растарана беларускай кухні «Камяніца» сталі ініцыятарамі аднайменнага open-air-фесту, увесе збор ад якога пайшоў на патробы беларускага скансена.

**Эстафета пераходзіць да гасцей фесту**

Слухачы, якія першыя трапілі на фестывальнае поле, горача вітгілі видучага «Камяніцы-2010» — лідэра вядомага фольк-мадэрн-гурта «Палаца» Алега Хаменку, які і запрасіў на сцену першага ўдзельніка фесту. Гонар адчыніць яго праграму выпаў фальклорнаму гурту «GUDA», удзельніцы якога яшчэ раз засведчылі сваё выключнае становішча на ўсёй айчыннай фолк-сцене. І не толькі дзякуючы ўнікальным старажытным спевам, але і з дапамогай традыцыйных для іх перфор-

мазіцю паводле старажытнага фальклорнага твора «Ой, ляцела сіза павушка...», якія сведчыць пра талент выкананіцця, і патэнцыял і нераскрытыя магчымасці на айчынны фольк-сцене.

Наступны ўдзельнік фесту «Камяніца» — фолк-гурт «AKANA» — здзіўіў яркім сінтэзам фолку і джазу. Слухачы вельмі прыязна сустрэліся салісткам «AKANA», і асабліва бытую вакалісткі гурта «Індыга» Руско. У новым фольк-гурце Русі і яе сібровакам Іране і Надзеіцьца дэвадзіліся спалучаць фальклорныя матывы з інструментальнай імпрэвізацыяй. Гэтыя эксперыменты выклікалі гарача апладысменты ў адрас гурта, асабліва калі «AKANA» выконвала ўжо вядомую па сумеснай працы з джазовым гуртом «Apple Tea» кампазіцыю «Жыта пала-ве». Дарчы, гэта арыгінальная песня ў інтэрпрэтацыі вакалісткі «AKANA» адкрывала дыск беларускіх выкананіц «Messages From Belarus», які не тада дайно пабачыў свет у Швейцаріі. Вось так гурт распачаў шлях да міжнароднага прызнання.

«Металічнай» інструментальнай афарбоўкай адразніваліся аранжыроўкі фольк-рок гурта з Гомелем «Бан-Жірба», «Паціжкалае» гучанне гурта адпавядала канцепцыі новага альбому «Дагары нагамі», які пабачыў свет у гэтым годзе. Кампазіцыі «Бан-Жірбы» і «Паціжкалае» жылі ў падзеях фестывалю «Дагары нагамі» і знакамітай «Канапелькай» гомельскай выкананіцьці яшчэ раз пацвердзілі сваё права звацца

найярчэйшымі прадстаўнікамі традыцыйнага беларускага фолк-року. Такая прыхільнасць традыцыі дазваляе музыкантам вылучыцца на фоне разнастайніх «стылістычных вынаходніцтваў» і становіцца пераможцамі музичных фэсту і конкурсаў. Нагадаю, што нядына гурт «Бан-Жірба» заваяваў першое месца на фэсце «Рок за баброў»...

## Шматблічны фолк-шансон...

У вядомага мінскага музыканта Леаніда Паўленка ўжо маеща даволі шырокасць кола прыхільнікаў. На фэсце «Камяніца» летаў Леанід прадставіў свой гурт «Нагуль», рytмічныя песні якога шмату каго са слухаю выклікалі неадолывнае жаданне пусціцца ў скокі. Гэтым разам Паўленак пазнаёміў слухаю з іншымі сваімі праектамі — гуртом «Маланка Orchestra». Музыка і песні калектыву маюць такія якасці, што будуть успрынятыя за свае і ў балканскі нацыянальны месеціду, і ў цыганскі, і ў габрэйскім. Ды і песні «Маланка Orchestra» адпаведныя: «За плинтусом», «Лімончикі» і гэтак далей.

Што да беларускага фальклорнага канцэксту, то траба адзначыць: Леанід стараецца націца свайму праекту некаторыя выразныя нацыянальніцкія рысы: рыфмую асобныя тэксты па-беларуску, уводзіць у склад свайго аркестра народныя інструменты. У прыватнасці цымбалы, на якіх віргузна грае Сяргей Сальнік. Гэтыя новаўвидзінны дадаюць кампазіцыям беларускіх каларыт і большую экспрэсію, якія так захалпяе аматараў жывых танцавальных рytматаў, стварае атмасферу разнавеласці і пазітыву.

Арганізатары дакладана прыцікі і тое, што фестываль і наладжванне яго святочнай атмасфера дапаможа виступленне вядомага беларускага рок-музыканта Лявона Вольскага. Лявон як нядына шукаў сваім творчымі багажамі нешта адпаведнае фальклорнай тэматыцы фесту «Камяніца».

Тому спачатку выкананіцьці прапанаваў слухачам узгадаць «Народны альбом» — кампазіцыі з яго «Надзенка», «Казік і Юзік», бела-

рускую народную песню «Сівы конь». А далей пайшлі фантазіі паводле скандынаўскага фолку на верш Максіма Багдановіча «Інгеборга» з апошнія сольнага альбому Вольскага «Белая яблына грому», пераасенсанаванне ірландскіх мелодый у «Баладзе» пра Шэйна-Джэка О'Конэлі і ягоны сіні нос з «Застольнага альбому» «Крамбамбуля». На «біс» Лявон Вольскі выкананы супраўдны ўзор сучаснага аўтарскага фальклору — народны хіт «Госі», які запісвалі ўсе тыя, што ў гэты дзень наведаў музей і фэст.

## «Добры вечар, добры вечар, Талака!»

Хэдлайнарам «Камяніцы» — эта-трыя «Троіца» і фолк-мадэрн-гурту «Палац» нічога не заставалася, як на ўсю моц, на якую здолныя лідёры айчыннай фолк-музыки, давесці неаспэчны факт: айчынны фолк — гэта не толькі прыгажосьць старажытных мелодый, але і гарманічная іх сутучнасць з самымі сучаснымі стылістычнымі накірункамі ў сусветнай world-і рок-музыцы. Траба было бачыць, з якой непадбранай цікаўнасці маладыя прыхільнікі беларускай фолк-музыкі ўспыхнулі ў сімфонічном чароўных гуків такіх кампазіцый «Троіцы», як «Купальская», «Родз-родзе», «Ой, бору мой, бору...», «Галія», «Гры янгель», спрабавалі адчуць і зразумець канціпультаўныя задумы музыкантаў у новым альбоме, калі ўыкананні гурта прагучала пром'ера песні «Мар'я».

Завяршальны этап фэсту «Камяніца» выпаў на долю музыканта Леаніда Паўленка і яго кіраўніка Алега Хаменкі. Многія з прысутніх бачылі, як Алег хваляўся наконт таго, як пройдзя гэтыя музыканты марафон. Ці не падвядзе нарадвор'е і апаратура, ці ў свой час пад'едуць музыканты, ці будзе ў фэсту дастатковы наведальнікі. Але арганізатары пытні не засланілі ў Алегу артыста, які ў складзе «Палаца» «выклусі» на ўсе ста адсotкі! Прымежна было бачыць ўзделынікі гурта ў добрай творчай форме, чуць іх старыя хіты, знамінца з новымі аранжыроўкамі і творамі. Вось ужо прауду кожуць: без «Палаца» і «Троіцы» ні адзін фолк-фэст не будзе пайнавартасным. Як і належыць пачынальникам і грандам айчыннага фольк-мадэрну!

P.S. У мінульым годзе, калі адбýся першы фест «Камяніца», многія наведальнікі развязалі пра яго будучыні ў залежнасці ад таго, як будзе арганізавана транспартнае аблугутоўванне фэстывалю. Гэтым годам усё было пастаўлена лепшымі чынамі: многія слухачы скрысталіся роварамі, з якімі іх без размовы пусцілі на тэрыторыю музея. Таксама і транспарту было больш. Прынамсі, і як масі сібрых хутка дабраўліся да сталіцы аўтобусам № 203, як было і апанавана арганізатарамі «Камяніцы». Дзякуем!

# ПОВЯЗЬ ЧАСОУ

► ВАНДРОЎКА

# ПАМЕЖНАЯ ЗОНА

Алесь ЛАПО

**Памежжа Магілёўскай і Гомельскай абласцей і расійскай Браншчыны прыняло на сябе канцэнтраваную радыяцыйную дозу, якая мусіла быць распаўсюджана паўночна-ўсходнім ветрам углыб Расіі. Аўгасця спыніла небяспечная аблокі, утварыўшы другую па велічыні чарнобыльскую пляміну на сусветнай мапе. Мы з сабрэм вырашылі на роварах здзейсніць падарожжа па зямлі, якая была вымушана прыняць на сябе радыяцыйны ўдар.**

## Беларусь

Пачынаем свой шлях з найбольш радыяцыйна забруджанага беларускага горада — Веткі (Брагін у разліку не бяром: ён мае статус гардскога пасёлку). Горад узік напрыканцы XVII стагоддзя і мусіў стаць па задуме стварыўшых яго ўцекачоў-стараўераў галіной, ад якой вырасле дрэва сапраўднай хрысціянскай веры. Не атрымала: на сёння ад стараверскага горада засталіся толькі музейныя экспанаты. Самі ж праваслаўныя кансерваторы ў горадзе калі і ёсць, то видзь, яны вельмі замкнёны лад жыцця.

Веткаўская насељніцтва жыве пераважна ў драўляных хацінках, вокни і франтоны якіх традыцыйна ўпрыгожаны вытанчанай разбій. Да радыцьца жыхары ставяцца спакойна: «Дзе той чарнобыль, дык калі ён быў?» Пра бестурботнасць веткаўцаў гаворыць і дасягненне горадам дачарнобыльскай колькасці на сельніцтве.

Знішчаныя чарнобыльскім смерчам 58 вёск гарантавалі Веткаўскуму рабёну малапачнае лідэрства ў Беларусі. Толькі



Неклюбская бабулка

Неклюбскі сельскі савет большымі прыдаткамі да жыцця.

Дарога на Неклюбку — сузальні лес, уваход і ўезд у які забаронены жахлівім знакамі з чорна-жоўтай афарбоўкай. Вёска на ўсходзе Беларусі сплющыла ткацтвам: кросны тут маюцца ў кожнай гаспадні. Некаторыя жанчынныя ткацтвы да 75-80 гадоў, аднак сёння ні вытрымліваюць вочы. У вёсках працујуць два дзіцячыя ткацткі гурткі, таму ёсьць спадзяванне, што традыцыя захаваецца, а не знікне, як тое сталася з мужчынскім промыслам — вырабам гармонікі. Набожнае насељніцтва вёскі з асабітвой увагай ставіцца да афармлення чырвоных кутоў у хаце: у кожным пакоі тут заходзіцца абраш, упрыгожаны стракатым ручнікамі.

Вёска выключная не толькі рамештвамі і промысламі, аднак і нацыянальнім складам: тут праўжываюць прадстаўнікі больш як дзесяці народнасцей. Замежнікі прывабіваюць бісплатнае жыццё, праца і мажлівасць хуткага атрымання беларускага грамадзянства. На ферме працујуць пераважна казахі, мадлаване, азербайджанцы — маладое беларускага на-

сељніцтва даўно з'ехала з гэтага радыяцыйнага аазіса.

Багаты на лес і прыдзарожнныя знакі радыяцыйнай небяспекі Чачэрскі раён, сярэдняя паказыўкі радыцьці (па Cs-137) тут вагаюцца паміж 5 і 15 Кі/км<sup>2</sup>. Аднак і тут сустракаюцца досьцьція юлікіх населеных пунктаў. Вёска Палессе цікавая мініянернай працваслаўнай царквой і абурэннем мясцовых жыхароў, чаму вакол зашкільвае радыцьці, а іх сяло лічыцца цалкам чыстай зонай.

Чарнобыльскі след у Краснапольскім раёне яшчэ глыбей, чым на Чачэрскім, аднак дзіва — радыцьціных знакаў тут амаль ніяма. Яшчэ добра, што землі тут не засяюць. Траса Краснаполе—Касцюковічы — зона адсеяння (радыцьція тут сягае за 15 Кі/км<sup>2</sup>).

Закінутыя землі пакідаюць эмроначнае ўражанне. Амаль усе прыдзарожнія вёскі даўно пахаваныя, што дагэтуль інтароюць дарожнага паказальніка і маны. Сірод таіх паселішчаў зданні — Савінічы, аднак дзіва — па другі бок ад пахаванай вёскі пасвіціла калгасны мададнік. Паставухоў далешы лёс міса-малочнай прадукцыі не хвалюе, больш іх непакоіць пытанне

хаваўся ад эсэсаўцаў («Лініст»), быў героям у вампірскім палацы («Баль вампіра»), становіўся ахвяраю паранай («Жыхар»).

У «Прывідзе» нічога містычнага ніяма, калі не лічыць несастарэлай рэжысёрскай віртуознасці. Фільм — камеры палітычных трывлер, пабудаваныя як добры і забыты дэтэктыў. Толькі следчы ў такім дэтэктыве не адрозніваюцца ад ахвяры. Толькі за шыбамі — сумна-трымчынны дождик, палохе самотная выспа, а разгадка таемніцы каштуе заўжды задорага.

## НЯСТРЫМАНАЯ КЛАСІЧНАЯ ШКОЛА

**Сільвестр Сталонэ зрабіў баявік у духу 1980-х. Сталонэ запрасіў у фільм «Нястрыманая» і іншых галівудскіх ваяроў. Бадзёрая і «нястрыманая» адзнака стужкі — 3 зорачкі з 5-ці.**

Кампанія наёмнікаў на чале з Барні Росам змагаеца з кепскімі хлопцамі па ўсім свеце. Аднойчы герой атрымліваюць

## РЭЦЕНЗІЯ

### ДВАЙНІК РАМАНА ПАЛАНСКАГА

**«Прывід» — апошні фільм слыннага рэжысёра — можна ацаніць на 3,5 зорачкі па пяцізоркавай шкале.**

Людзей, якіх пішуць за іншых книгі, у нас называюць «літаратурнымі неграмі», а на Захадзе — «прывідамі». Жыццё прывідамаў, уся пашана дастаецца іх героям. Колішні брытанскі прэм'ер Адам Лінг (Пірс Броснан) наўмысля таго прывіда, каб той дапісаў ягоную біографію. Плягіянтні пісменнік загадка загінуў.

Герой (злікіны і стрыманы Юэн МакГрэгар) трапляе ў цэнтр палітычных інтыры і страшных загадак.

У карціні Рамана Паланскага, якой рэжысёр кіраўіць з турэмнай камеры, ажываюць шлегавічкі гісторыі ў духу Хічкока і выкryваюцца нягодныя палітычныя гульні. Але стужка, нягледзячы на ўяўную актуальнасць, — адвечны рэжысёрскі сюжэт пра жыхара гета ў варожых abstainінах. Гэты месец, як маленькі Раман,

заданне правесці аперацию ў дыктатарскай краіне. Але адзін вяяр з баявой каманды перайшоў на бок ворага. Барацьба пачынаецца.

Карціна Сільвестра Сталонэ «Нястрыманая» — вяртанне ў залатыя часы 1980-х, калі камп'ютарныя эффекты не лезлі ў вони, героі былі станоўчыя, а нягоднікі атрымлівалі па мордзе па поўнай праграме. У фільме ў галоўнай ролі здымаліца ганаровы «Эмбара» — Сталонэ. Запрошаны новыя героі боек: Джэт Лі, алімпійскі ўдзельнік Джэйсан Стэхэм і — настальгічнае радасць — старая гвардия. У іронічна-сібровскім эпізоде з'яўляцца тэрмінатар і губернатор Арнольд Шварценегер, «моцны арэшак» Брус Уіліс. Асобная ролі перабежчыка — у Дольфа Лундгрэна.

У кампаніі круглых хлопцяў — і Мікі Рурк, які ў 1980-я гады здымаўся ў ўгартскім кіно ды эратычных стужках. Але па віртаніі на вялікі экран Рурк абзавеўся тварам «Рэстлер», лапшовай фрузырой і жалезнай фіксамі. У баявой кампаніі — самае тое. Правераная каманда — яшчэ даволі бадаёра. А бойкі без каскадзёр'я, жыццём — гэта вам не камп'ютарная фільмікі.

**Падрыхтаваў Андрэй Крыніцын**

Падпісаны да друку 10.09.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікай. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеялі палемікі, не падзяляючы пазіцыі аўтараў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў газеты спасылка на «Новы Час» абязвязковая.

Рукапісі рэдакцыі не вяртаюцца.

Чыццяцкая пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.

**Новы Час**

Агульнапалітычная  
штотыднёвая газета  
Ведаеца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар  
Кароль Аляксей Сцяпанавіч

Зарэгістравана Міністэрствам інфармацыі РБ. Пасведчанне  
аб дзяржавай рэгістрацыі № 206 ад 20 ліпеня 2009.

**ЗАСНУВАЛЬНИК:** Мінскская гардская арганізацыя  
ГА ТБМ імя Ф. Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул.  
Румянцава, 13. Тэл.: 284-85-11.

**ВЫДАВЕЦ:** Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў». Пасведчанне №64 ад 12.01.2007 г.

**АДРАС РЭДАКЦЫІ І ВЫДАЎЦА:**

220113, г. Мінск, вул. Мележа, 1-1234.  
Тэл.: +375 29 651 21 12, +375 17 268 52 81.  
пouchas@gmail.com; www.novychas.org

**НАДРУКАВАНА** ў друкарні УП «Плутас-Маркет».

г. Мінск, вул. Халмагорская, 59, А.

Замова № 876

адсутнасці чарнобыльскага давеску да заробтнай платы.

Апошнія гады свайго існавання адлічваюць Самацэвічы, радзіма Аркадзія Куляшова. Вёска амаль дванаццаць гадоў таму была выселена, аднак людзі, пераважна старыя, адзін з адным павярталіся. Вёска давялося разбліцаваць і дазволіць жыццю на забруджанай тэртыріі. Сёння на вялізной плошчы былога маєтка раскіданыя з дзесяця жылых хацін і закінутая царква ў пеўднічарускім стылі. Усе кінутыя пабудовы раўніць з зямлі «радонаўцам».

Такі ж лёс мусіў напаткаць памежную Відуйцы, аднак жыхары не праівлі эмігранцкага імпульсу. З беларускага боку мяжы ўдзяліцікаметровым радыусе ад іх — бязлюдны і дзікі ашашы. Засяяўша толькі невялікая тэртырія вакол вёскі, і то на паказальнікі дазіметраў тут заплющаюць вочы — не хочацца пакідаць пусты саму ўрадлівую глебу ў рэгіёне. Вёска жыве: на ферме супшица зерне, малыя дзеяні гойсаюць у пяску, закіданым лялькамі, да позняня вечара тут бабулі видуць гамонкі і сілаюць песні на прысядзібных лавах.

Ужо амаль дзесяць гадоў тут бязукоцца «радонаўцы», у функціі якіх уваходзіць хаваць на зямлю ўсё, што засталося ад закінутых чарнобыльскіх вёскі і кантраліваць наўваколны фон. Унутраны двор аддзядзення спецпрадпрыемства «Радон» упрыгожаны трафемі знішчаных хацін — кроснамі, каліятурам, керамічнымі і кавальскімі вырабамі. Праўда, ад размовы работнікі ветвіцы адмовіліся — віданы, ёсьць што хаваць.

## Расія

Там, дзе палявяная дарога пераходзіць у выкладзеную з блокаў узлёт-на-пасадачную паласу былога азрадрома, пачынаецца Расія. Іншыя паказальнікі дзяржаўнай мяжы тут не прадугледжаны. Памежная вёска Міздзведзі зустрэцца помнікамі. Чапаеву і ажыўленымі гандлёвымі шэрагамі, на якіх багаты гасці з Беларусі. Чарнобыльскі статус вёскі не паўплывае на яе насељанісць: вызялдзіцаў стапі толькі ў апошнія гады, бо дзяржава пачала

даўаць істотную кампенсацыю за пакінутыя хаты. Місцовая жыхараў засталоўлены за гэтай мяжы: тут спраўна адлічваючы чарнобыльскія «грабаві», прасцей адкрыці прадпрымальніцкую справу і адсутнічае атмасфера безвыходнасці, характэрная для беларускай зоні.

Раённы цэнтр Красная Гара вядомы тым, што гадоў дзесяць таму прасціўся ў склад Беларусі. За то было сабрана большы за птыція падпісай, аднак спраўа скончылася толькі зваленнем граданачальнікі. Сёння краснагорцы на гэтu амаль дзяржавную акцыю пабудавалі пад беларускімі пасёлакі, аднак досьці дагледжаным, аднак працы, як і раней, нестасе.

Поўдзень раёна наўбійшы за будржаны, аднак і тут нізе не сустрэчаны прыдзарожных знакаў радыяцыйнай небяспекі. Пра радыяцільлю ту姆інца на гэтымі падпісахі з'яўляецца падпіс «Радон» на паказальнікі. У вёсках жыхараў становіцаў ўсё менш, аднак гэта можна спісаць на натуральныя працэсы урбанізацыі. У блізкі да беларускай мяжы вёсцы Ялоўка ўбранне жылых пабудоў дападобніць разбій, а гаворка, наспу嗣ер запісівінамі мясцовых жыхароў («Не, мова наша пі беларускай — дзверавенская»), ужо зусім родная.

У суседнім Узвелі называюць звінчынай лялічырадыці і кажуць, што за трыста метраў ад сельскіх на балотах, на халапах шылі дзядзіні, да язёрам. Аднак піналову заселеную, лодзі трymaюць гаспадарку і з аптымізмам глядзяць на будучынu. Гравюры чынікі з'яўляюць сябе на апошнія месцы: жыхары напоўніць карыстніц чарнобыльскімі даплатамі, кампенсацыямі і льготамі. Пра тыхах, хто якія засяюць, калі не прывеслі і пахавалі на вісковых могілках. Гэткай квінтэсэнцыяй чарнобыльскай праблемы ў Расіі — смэрць з набытымі кішэнямі і ўсмешкай на вуснах.

Чамусыці лепшым з горных падаецца беларускі падыход: незасенія палі, пустыя вёскі са знакамі «Увага, радыёакія!». Увагод і ўезд забаронены!».

Лісной писчанай дарогай кіруюцца дадому — у Беларусь.